

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Lucie KALIVODOVÁ

**CATCALLING A JEHO PROJEVY
V PROSTORU MĚSTA OLOMOUCE**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Lucia Brisudová

Olomouc 2023

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo): Lucie Kalivodová (R20778)
- Studijní obor: Geografie pro vzdělávání – Matematika se zaměřením na vzdělávání
- Název práce: Catcalling a jeho projevy v prostoru města Olomouce
- Title of thesis: Manifestations of catcalling in the city of Olomouc
- Vedoucí práce: Mgr. Lucia Brisudová
- Rozsah práce: 47 stran, 2 vázané přílohy
- Abstrakt: Bakalářská práce je zaměřena na catcalling a jeho rozložení v prostoru města Olomouce. Kromě identifikace konkrétních míst s nejčastějším výskytem projevů catcallingu se práce zabývá objasněním pojmu catcalling a představením jeho problematiky. Sběr dat pro výzkum proběhl metodou dotazníkového šetření. Výsledky jsou v závěrečné diskuzi porovnány se studii uvedenými v rešerši literatury.
- Klíčová slova: Catcalling, pouliční obtěžování, ženy, prostorové rozložení, dotazník, Olomouc
- Abstract: The bachelor thesis is focused on catcalling and its distribution in the city of Olomouc. Specific places where catcalling manifestations most often appear are identified and the theoretical part explains the concept of catcalling and describes its problematics. Data collection for the research was carried out by questionnaire survey method. The results are compared with the studies presented in the literature review in the final discussion.
- Keywords: Catcalling, street harassment, women, spatial distribution, questionnaire, Olomouc

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **Lucie KALIVODOVÁ**
Osobní číslo: **R20778**
Adresa: **Čechova 1, Olomouc – Neředín, 77900 Olomouc 9, Česká republika**

Téma práce: **Catcalling a jeho projevy v prostoru města Olomouce**
Téma práce anglicky: **Manifestations of catcalling in the city of Olomouc**
Jazyk práce: **Čeština**

Vedoucí práce: **Mgr. Lucia Brisudová**
Katedra geografie

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce se zabývá projevy catcallingu a identifikací míst v prostoru města Olomouce, kde se ženy s catcallingem setkávají. Práce objasňuje samotný pojem *catcalling*, popisuje jeho problematiku, ale také vliv na ženy, které catcalling zažily. Prostřednictvím dotazníkového šetření jsou následně identifikována konkrétní problematická místa a je vytvořena mapa s nejčastějším výskytem projevů catcallingu v Olomouci.

Seznam doporučené literatury:

- FARMER, Olivia a Sara SMOCK JORDAN. Experiences of Women Coping With Catcalling Experiences in New York City: A Pilot Study. *Journal of Feminist Family Therapy* [online]. 2017, 29(4), 205-225. ISSN 08952833.
- KEARL, Holly. *Stop Street Harassment: Making Public Places Safe and Welcoming for Women*. ABC-CLIO, 2010. ISBN 9780313384967.
- FISHER, Sophie, Danielle LINDNER a Christopher J. FERGUSON. The Effects of Exposure to Catcalling on Women's State Self-Objectification and Body Image: Research and Reviews. *Current Psychology* [online]. 2019, 38(6), 1495-1502. ISSN 10461310.
- BOWMAN, Cynthia. Street Harassment and the Informal Ghettoization of Women. *Cornell Law Faculty Publications*. 1993, 106(3). DOI: 10.2307/1341656.
- DI GENNARO, Kristen a Chelsea RITSCHER. Blurred lines: The relationship between catcalls and compliments. *Women's Studies International Forum* [online]. 2019, 75. ISSN 0277-5395.
- TUERKHEIMER, Deborah. Street Harassment as Sexual Subordination: The Phenomenology of Gender-Specific Harm. *Wisconsin Women's Law Journal*. 1997, 12(2), 167-206.
- CHHUN, Bunkosal. Catcalls: Protected Speech or Fighting Words? *Thomas Jefferson Law Review*. 2011, 33(2), 273-295. ISSN 10905278

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího pracoviště:

Datum:

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně a veškeré použité zdroje a literaturu jsem uvedla v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 25. dubna 2023

Lucie Kalivodová

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Lucii Brisudové za odborné vedení, cenné rady a vstřícný a motivující přístup. Dále děkuji všem respondentkám dotazníkového šetření a přátelům, kteří jsou otevřeni diskuzi a pomáhají šířit povědomí o tématu této práce.

Obsah

1	Úvod a cíle práce	7
2	Rešerše literatury	9
3	Catcalling	11
3.1	Definice a projevy catcallingu	11
3.2	Dopady catcallingu na ženy	12
3.2.1	Rozdíl mezi catcallingem a komplimenty	12
3.2.2	Fyzické, psychické a jiné důsledky catcallingu	13
3.2.3	Kontextové faktory ovlivňující vnímání catcallingu	14
3.3	Opatření proti catcallingu	15
3.3.1	Právní opatření proti catcallingu	15
3.3.2	Neformální opatření využívané ženami	16
3.4	Catcalling v ČR	17
3.5	Prostorové rozložení catcallingu	18
4	Metody zpracování.....	19
5	Výsledky dotazníkového šetření	21
5.1	Vzorek respondentek	21
5.2	Znalost pojmu a zkušenosti žen s catcallingem	23
5.3	Prostorové rozložení výskytu catcallingu v Olomouci	32
5.3.1	Obecné zákonitosti výskytu catcallingu	32
5.3.2	Konkrétní problematické oblasti ve městě Olomouci	33
5.3.3	Nahlášené případy catcallingu v Olomouci podle věku respondentek	35
5.3.4	Typy projevů catcallingu v Olomouci.....	37
6	Diskuze	40
7	Závěr	42
8	Summary	44
9	Seznam literatury	45
10	Přílohy	48

1 Úvod a cíle práce

S genderovou nerovností se setkávají ženy v naší společnosti již od nepaměti. Vzpomeňme kolik úsilí musela tato část populace vynaložit, aby získala právo volit či vlastnit majetek. Ale ani v dnešní době se nedá mluvit o úplné a nezpochybnitelné rovnosti mezi ženami a muži. Příklady, ve kterých jsou ženy oproti mužům znevýhodněny, bychom stále dokázali najít mnoho. Typickým případem, kde se s touto problematikou setkáváme jsou ulice ve městech či menších obcích. Podívejme se do těchto veřejných prostor blíže. V historii byla dominance mužů v ulicích a veřejných prostranstvích zcela zřejmá, v současnosti se ale může zdát, že svoboda pohybu na veřejnosti platí pro obě pohlaví bez jakýchkoli rozdílů. Z hlediska právních předpisů tomu tak v naší zemi opravdu je. Přesto by se však dalo spekulovat o tom, zda se ženy na ulicích cítí být opravdu svobodné a v bezpečí. V praxi totiž denně dochází k mnoha situacím, které dávají ženám najevo, že veřejné prostory jsou i nadále pod kontrolou mužské části populace. Řeč je o obtěžování na ulici, které je nejčastějším typem sexuálního obtěžování. Dle výzkumů se s nějakou formou obtěžování na ulici setkala kolem 80 % žen z celého světa (Kearl, 2010). K obtěžování žen na veřejnosti dochází dnes a denně, i přesto se však tomuto problému nedostává příliš velké pozornosti a oběti pouličního obtěžování se s napadením často vůbec nesvěří. Jedním z důvodů, proč oběti o svých negativních zkušenostech nemluví, je bagatelizování a normalizování prožitých situací. Pohvizdování, troubení, pokřikování nemístných komentářů či třeba dlouhé zírání je v ulicích měst na denním pořádku a málokoho napadne se nad těmito projevy pozastavit. Ženy se již od mladého věku učí tyto nepříjemné zážitky ignorovat a přecházet.

Výše popsané nevhodné příklady chování jsou projevy tzv. *catcallingu*. S výrazem *catcalling* se zatím v českém prostředí příliš neseťkáváme, jedná se však opravdu pouze o neznalost daného pojmu. Ve výskytu projevů této formy obtěžování na veřejnosti není Česká republika výjimkou.

Teoretická část bakalářské práce si bude klást za cíl tento pojem objasnit. K tomu bude třeba definovat projevy *catcallingu* a pokusit se vysvětlit, jaké důsledky může tento zdánlivě neškodný typ pouličního obtěžování na ženy mít. Text by měl vést k pochopení, proč je důležité se touto problematikou zabývat.

Hlavním cílem praktické části výzkumu je identifikaci míst s největší koncentrací případů *catcallingu* v prostoru města Olomouce. Na základě získaných výsledků se práce

pokusí určit obecné zákonitosti výskytu obtěžujících incidentů. Pohled na projevy catcallingu z geografického hlediska je zatím velmi málo prozkoumaným tématem, zjištěné poznatky by tak mohly přispět k rozšíření znalostí o prostorového rozložení tohoto jevu. V neposlední řadě se práce zaměří na osobní zkušenosti dotázaných žen s pouličním obtěžováním za účelem zjištění, jak často a v jakých formách se catcalling v našem prostředí vyskytuje. Vzhledem k tomu, že osvěta zkoumané problematiky se v Česku prozatím šíří jen pomalu, bude nás zajímat také to, zda se účastnice výzkumu s termínem *catcalling* již někdy setkaly.

2 Rešerše literatury

Pro zpracování teoretické části práce byly využity především odborné články dohledatelné na internetových portálech a databázích. Téma catcallingu bývá často zahrnováno v odborných textech týkajících se pouličního obtěžování či genderové nerovnosti.

Jedním z hlavních zdrojů je článek profesorky Bowman z roku 1993 zaměřující se na obtěžování na ulici a jeho dopad na ženy a jejich život ve společnosti. Ve své práci popisuje, kdo se může stát jak obětí, tak pachatelem pouličního obtěžování. Dále rozebírá právně rozpoznatelné škody, jež obtěžování na veřejnosti způsobuje, a hodnotí trestní a občanské zákony, které by bylo možné použít pro snížení počtu případů pouličního obtěžování.

O právní stránku věci se zajímají také Marc Tran (2015) a Laura Beth Nielsen (2015). Oba ve svých člancích diskutují, zda by měl být catcalling ošetřen zákony a uvádí argumenty pro kriminalizaci catcallingu.

Obsáhlou knižní publikací zabývající se zkoumaným tématem je *Stop Street Harassment: Making Public Places Safe and Welcoming for Women* autorky Holly Kearn (2010). V textu upozorňuje na rozšířenost problému pouličního obtěžování a objasňuje, jak se oběti obtěžování cítí, jak na něj reagují a v neposlední řadě také jaký vliv to má na jejich životy. Oproti Bowman (1993) se Kearn (2010) nezabývá bojem proti pouličnímu obtěžování z právního hlediska, uvádí však konkrétní strategie, které by mohly pomoci obtěžování zastavit. Podklady pro svou práci autorka čerpá z vlastních neformálních výzkumů, rozhovorů s aktivisty i akademických studií. Publikace se opírá o výsledky autorčiných výzkumů provedených formou online dotazníků v roce 2007 a 2008 v USA. V rámci obou průzkumů bylo osloveno 1141 respondentů a výsledky uvedly, že s nějakou formou obtěžování na veřejnosti se setkalo 99 % z nich. Kearn (2010) své výsledky porovnává s dalšími studiiemi z různých zemí světa zaměřených na podobné téma a dochází k názoru, že ve všech provedených průzkumech je procento žen, které mají s obtěžováním na ulici zkušenosti velmi vysoké (hodnoty se pohybují od 70 do 99 %).

Na negativní dopady pouličního obtěžování poukazuje ve své studii také Deborah Tuerkheimer (1997). Její článek upozorňující na genderově podmíněnou újmu je postaven na výpovědích žen, které byly pro účely výzkumu osloveny. Tuerkheimer (1997) dále mimo jiné zdůrazňuje, jak pouliční obtěžování vede společnost ke vnímání žen jako pouhého sexuálního

objektu. Účinky vystavení catcallingu na míru sebeobjektivizace a nespokojenosti se svým vzhledem zkoumali u studentek americké univerzity také Fisher, Lindner a Ferguson (2019).

Zkušenosti žen s catcallingem v New Yorku se pokouší analyzovat pilotní studie Olivie Farmer (2017) z rozhovorů s 11 ženami, a to prostřednictvím konstruktivisticky založeného přístupu. Také O'Leary (2016) použila pro svou studii metodu kvalitativního výzkumu. Ke hlubšímu prozkoumání problematiky catcallingu, a především pochopení názorů a postojů na pouliční obtěžování oslovila 13 respondentek z regionu Středozápadu USA.

V českém prostředí se catcallingem zabývá především hnutí Beat Sexism CZ, které si klade za hlavní cíl dosáhnout úplné rovnosti mezi ženami a muži. V rámci jejich projektu šíří osvětu o catcallingu a v roce 2020 provedli kvantitativní průzkum na toto téma, kterého se zúčastnilo 1667 žen z celé České republiky. Sběr dat byl proveden formou online ankety a výsledky ukázaly, že 97 % respondentek má s obtěžováním na ulici osobní zkušenost. Za nejčastější místo, kde k obtěžování došlo, byla označena ulice a dále zastávky, MHD a parky.

Z pohledu geografie je téma catcallingu zatím prozkoumáno velmi nedostatečně, některé studie se ale o prostorovém rozložení výskytu catcallingu alespoň krátce zmiňují. Bowman (1993) poukazuje na pouliční obtěžování jako na „*celosvětově rozšířený fenomén*“ (s. 529) objevující se všude (především ve velkých a lidnatých městech) s výjimkou malých vesnic a států, kde jsou ženy povinny se zahalovat. Průzkum Beat Sexism CZ (2020) se pokusil určit oblasti ve veřejném prostoru měst, kde dochází k obtěžování nejčastěji.

Právě kvůli minimálnímu množství zdrojů zkoumajících dané téma z prostorového hlediska se praktická část této práce důkladněji zaměřuje na rozložení projevů catcallingu v prostoru města Olomouce. V závěru identifikuje skutečná místa, která by mohla být v souvislosti s pouličním obtěžováním označována jako problematická. Výzkum by tak mohl přinést nové poznatky z této oblasti uvedené na příkladu konkrétního města.

3 Catcalling

Anglický termín *catcalling* prozatím nemá vhodný český ekvivalent, a tak se k jeho překladu, pokud je to nutné, často používá právě pojem *pouliční obtěžování*. V angličtině je výraz odvozen od slova *catcall*, které původně označovalo pronikavý pískot, posměch či hlasité vyjádření nespokojenosti při veřejných vystoupeních (Currie, 2015). Význam slova se však postupem času vyvíjel a v současnosti je již tento termín spojen se sexuálním obtěžováním.

3.1 Definice a projevy catcallingu

Přesná a pevně daná definice catcallingu prozatím neexistuje. O jasné vymezení tohoto termínu se ale ve svém článku pokusil Chhun (2011). Catcalling označil za „*použití hrubého vyjadřování, verbálního a neverbálního projevu, které se odehrává ve veřejných prostorech, jako jsou ulice, chodníky nebo autobusové zastávky*“ (s. 276). Verbální vyjadřování přitom zahrnuje nadávky, urážky, nevhodné návrhy, pohvizdování nebo poznámky komentující fyzický vzhled oběti. Příkladem neverbálního projevu catcallingu může být mrkání, úšklebky nebo gesta opět upozorňující na vzhled. Za znak catcallingu však nepovažujeme nevyžádané doteky a fyzický kontakt. Pokřikování komentářů může být prováděno například z oken domů či aut a ke kontaktu oběti a pachatele tak často vůbec nedochází. Obtěžování zahrnující fyzický kontakt mají oběti plné právo nahlásit a útočníci mohou být obviněni z ublížení na zdraví a napadení (Chhun, 2011). Za zdůraznění stojí také fakt, že se catcalling odehrává vždy v ulicích či jiných veřejných prostorech. Pokud by totiž k podobným projevům obtěžování docházelo v soukromé sféře (například v zaměstnání či ve škole), většinou existují zákony, které toto jednání jasně zakazují a útočníka tak lze v těchto případech snadněji obvinít. Většina studií se tedy shodne na tom, že bychom catcalling mohli zařadit jako jistou podkategorii pouličního obtěžování. Z tohoto zařazení vyplývá, že se jedná o formu sexuálního obtěžování, kde je navíc útočník pro oběť neznámou osobou. Fakt, že oběť je na ulici napadena útočníkem, který je pro ni zcela cizí, opět značně ztěžuje dopadení pachatele (Chhun, 2011).

Přestože existují případy, kdy jsou pouličním obtěžováním ohrožováni také muži (Kearl, 2010), oběťmi catcallingu se stávají mnohonásobně častěji ženy, které následně uvádí, že k obtěžování dochází ve většině případů ze strany opačného pohlaví (Chhun, 2011, O’Leary, 2016). Catcalling je proto chápán jako genderově podmíněné obtěžování (Bajus, 2022). V práci budeme tedy pracovat s představou, že je tato forma obtěžování cílená především na ženy.

Jak již bylo zmíněno, catcalling je podkategorií obtěžování na ulicích, tudíž se nejedná o synonyma. Oba termíny sice popisují podobná jednání, nicméně do pouličního obtěžování zahrnujeme také nevyžádané doteky, osahávání či jiný fyzický kontakt, který může vyescalovat ve fyzickou újmu oběti (Cchun, 2011).

3.2 Dopady catcallingu na ženy

Vzhledem k faktu, že je catcalling problémem postihujícím především ženy, je pro muže často těžké porozumět důsledkům, které mohou být obtěžováním na ulici způsobeny (Tuerkheimer, 1997). Navíc jsou negativní účinky catcallingu kvůli jeho dlouhodobému normalizování často přehlíženy (Fairchild a Rudman, 2008). Muži se s catcallingem většinou nesetkávají ani v roli pozorovatele, ženy o svých zkušenostech příliš nemluví a snaží se je spíše ignorovat. I přes to studie potvrzují, že si oběti pouličního obtěžování nesou kvůli obtěžování nežádoucí následky (Bowman, 1993, O'Leary, 2016).

3.2.1 Rozdíl mezi catcallingem a komplimenty

Při popisování zkušeností s catcallingem se poměrně často setkáváme s přesvědčením, že se jedná o pouhé komplimenty s úmyslem ženu pochválit a potěšit ji. S tímto názorem obvykle přicházejí muži, kteří věří, že pokud by slyšali obdobné komentáře na svou osobu, ocenili by je a považovali by je za pochvalné. Na druhou stranu, není žádnou výjimkou, když se s tímto postojem ztotožňují i ženy, které jsou v dané chvíli vděčné za pozornost a cítí se být polichoceny i přes to, jak nevhodné mohou někdy komentáře být (Cchun, 2011). Ovšem ne každý catcalling musí obsahovat neslušné a urážlivé poznámky. Naopak, v mnoha případech se může zdát, že se jedná o slušný komentář oceňující krásu ženy (O'Leary, 2016). Nabízí se tedy otázky, zda některé poznámky, které se na první pohled nejeví jako urážlivé, mohou mít na oběť negativní důsledky, a jaký je vlastně rozdíl mezi komplimentem a catcallingem.

Vztah mezi komplimenty a catcallingem zkoumaly ve své studii Gennaro a Ritschel (2019). Výzkum odhalil několik klíčových rozdílů, ale zároveň identifikoval rysy, které mají komplimenty a catcalling společné. Právě díky těmto společným znakům můžeme říci, že pomyslná hranice je prozatím nejasná. To, jak ženy vnímají komentáře většinou upozorňující na jejich vzhled závisí na několika faktorech. Z výsledků výzkumu vyplývá, že ženy spatřují hlavní rozdíl mezi catcallingem a komplimenty v tom, od koho komentář na jejich osobu přichází. Jedná-li se o poznámku od cizího člověka ve veřejném prostoru, ženy ji častěji vyhodnocují jako projev catcallingu (Gennaro, Ritschel, 2019). Tyto názory se shodují s argumentem Gardner (1980), která tvrdí, že komentáře cizích lidí na veřejných prostranstvích

porušují normy zdvořilého chování. Catcalling tak byl označen přinejmenším za nevhodný způsob komplimentu. Pohlížením na catcalling jako na formu komplimentu se navíc některé ženy snaží zmírnit negativní důsledky vyplývající z daného incidentu a přesvědčují tak samy sebe, že se jednalo o situaci, která by jim měla polichotit. Toto přesvědčení je navíc podmíněno názorem převládajícím ve společnosti, že ženy by měly mužské chování považovat za pochvalné nebo alespoň neškodné (Fairchild, 2010).

3.2.2 Fyzické, psychické a jiné důsledky catcallingu

Nepříjemné pocity po přímém setkání s catcallingem tedy nemusí být vyvolány tím, že má poznámka urážlivý či nevhodný sexuální podtext. Negativní následky může mít na ženy i komentář, který by je například z úst přítele potěšil. Bez ohledu na to, zda je poznámka od cizího člověka považována za lichotící nebo obtěžující, projevy catcallingu ženám připomínají, že jsou na veřejnosti neustále pozorovány a hodnoceny dle jejich vzhledu (Cchun, 2011). Catcalling se tak dá považovat za prostředek vedoucí k objektivizaci žen. (O'Leary, 2016). S teorií objektivizace přicházejí Fredrickson a Roberts (1997) za účelem jasnějšího pochopení účinků catcallingu. Dle této teorie catcalling podporuje vnímání ženy jako pouhého objektu či těla, které má sloužit k užitku ostatních. Objektivizace posiluje názory, že jsou ženy hodnoceny především pro svůj vzhled a tělo, nikoliv jiné, na venek neviditelné, přednosti. V důsledku tohoto přesvědčení jsou pak ženy nuceny věnovat se především svému vnějšímu vzhledu, pokud chtějí být společností oceněny (O'Leary, 2016). Opakované setkávání se s objektivizací vede ženy k tzv. sebeobjektivizaci, při které ženy začínají pohlížet samy na sebe jako na sexuální objekty (Fisher, 2019). V takovém případě mají oběti sebeobjektivizace tendence k negativnímu sebehodnocení, což vede k pocitům úzkosti a k depresím (Bowman, 1993).

Psychickou újmu může obětem pouličního obtěžování způsobit také prožívání pocitu strachu, vzteku či ponížení. Ženy se obvykle útočnicka snaží ignorovat a tvářit se jako by si obtěžování ani nevšimly. Pocity vzteku, hněvu či strachu, které v tu chvíli dost možná prožívají, zkouší zamaskovat prázdným pohledem a nereagováním na situaci, což může způsobit emoční tíseň a pocit bezmoci (Bowman, 1993). Podle Bowman (1993) je důvodem pro nereagování na agresora především frustrace z obtěžování a rozpaky z ponižujícího chování. Navíc oběti mnohdy nechtějí pachatelé udělat radost tím, že mu na neslušné komentáře odpoví. Pokud však oběť pouličního obtěžování na nevhodné chování neupozorní, útočník vyvázne ze situace bez problému. Tím je posílena struktura moci ve společnosti, kde se ženy cítí být bezmocné oproti síle mužů, kteří nevnímají škody, které mohou být obtěžováním napáchány, což vede ke všeobecnému přehlížení problému catcallingu (Tuerkheimer, 1997).

I přes to, že se catcalling nevyznačuje přímým fyzickým kontaktem oběti a útočníka a nemělo by tedy docházet k fyzické újmě, výzkumy potvrzují, že ženy pocítují nepříjemné reakce vlastního těla na probíhající situaci. K těmto reakcím patří například svalové napětí, respirační potíže, závratě, nevolnost, strnulost, stažení hrdla, třes či bušení srdce (Tran, 2015). Existují také případy, kdy byla žena násilně napadena po tom, co odmítla odpovídat na poznámky catcallera, v extrémních případech skončilo napadení tragicky (Kearl, 2010).

Pouliční obtěžování neovlivňuje ženy pouze po psychické či fyzické stránce. Ve snaze vyhnout se projevům catcallingu a jeho negativním následkům, jsou občas ženy nuceny vyhýbat se cestám, po kterých se obvykle pohybovaly, a měnit tak trasy při jejich cestování po městě. Zároveň se ze strachu pokouší vyhnout pohybu na veřejnosti ve večerních a nočních hodinách nebo omezují venkovní sportování, jako je běhání či jízda na kole (Bowman, 1993). Bowman (1993) tvrdí, že pouliční obtěžování ženám připomíná, že jsou na veřejnosti vnímány jako pouhé předměty sexuální touhy, čímž útočníci vysílají do společnosti zprávu, že ženy patří pouze do soukromé sféry vlastního domova. Za následek catcallingu se dá tedy považovat také omezování svobodného pohybu žen ve veřejném prostoru.

3.2.3 Kontextové faktory ovlivňující vnímání catcallingu

Přestože prozatímní studie potvrdily, že nevyžádaná pozornost od cizích osob na ulici nebývá pro ženy příjemným zážitkem, vědci jsou přesvědčeni, že ne vždy ženy považují situaci za zneklidňující a ohrožující. Je možné, že by tatáž žena mohla jeden den považovat poznámku od neznámého člověka za lichotící, ale následující den už by ji obdobný komentář pohoršil (Fairchild, 2010). V reakci na tuto myšlenku zpracovala Kimberly Fairchild (2010) výzkum, který má za cíl objasnit, jaké kontextové vlivy působí na vnímání obtěžování cizí osobou. Účastníci průzkumu měli na výběr ze 17 faktorů, o kterých se Fairchild domnívala, že by mohly mít vliv na ženské vnímání incidentu. Mezi ně zařadila například denní dobu, atraktivitu a věk útočníka, zda se žena v době incidentu nachází sama či ve společnosti jiné osoby a prostor, kde se situace odehrává. U každého faktoru respondenti uvedli, zda by zvýšil jejich pocit strachu, potěšení či pravděpodobnost, že by na obtěžování slovně zareagovali. Výsledky výzkumu ukázaly zajímavý kontrast mezi kontextovými vlivy, které zvýšily strach či potěšení. Ze studie vyplynulo, že nachází-li se žena v situaci sama, považuje situaci za několikanásobně děsivější, než kdyby byla doprovázena (například kamarádkami nebo partnerem). Ve druhém případě by dokonce žena pravděpodobněji získala odvalu na obtěžování verbálně zareagovat. Velký vliv na vnímání celého incidentu má také denní doba. Projevy obtěžování v nočních hodinách se ženám zdají být nebezpečnější než za bílého dne. Zajímavým faktorem byla atraktivita

obtěžovatele. Téměř třetina dotázaných uvedla, že by chování, které by v jiném případě považovala za nevhodné, od atraktivního muže snášela lépe a incident by považovala za příjemnější a lichotivější. To naznačuje, že společnost může na podobné chování atraktivního a neatraktivního muže pohlížet jinak a přitažlivější muž tak získává větší volnost v eventuálně obtěžujícím chování. Podobný kontrast byl vysledován také v případě rozdílného věku pachatele. Obtěžování starším mužem obecně vyvolává větší pocit strachu, než kdyby se jednalo o muže mladšího. Důležitou poznámkou však je, že polovina účastnic průzkumu přiznala, že žádný z kontextových faktorů by neučinil incident s obtěžováním na veřejnosti od neznámého člověka příjemnějším. A dále, přestože bylo prokázáno, že v důsledku určitých kontextů mohou ženy prožívat při pouličním obtěžování méně negativních emocí, nedá se říci, že by ženy neměly z obtěžování žádné obavy. I když žena pohlíží na obtěžování na ulici jako na kompliment, je stále vysoce pravděpodobné, že v ní incident vyvolá negativní emoci či smíšené pocity (Fairchild, 2010).

3.3 Opatření proti catcallingu

I přes každodenní výskyt catcallingu a jeho zjevné nežádoucí dopady nejen na lidskou psychiku, je tento problém stále bagatelizován. Pouliční obtěžování je přitom jednou z nejběžnějších forem genderově podmíněného násilí a statistiky napříč několika zeměmi světa uvádějí, že se s obtěžováním na ulici někdy v životě setkala naprostá většina žen (Kearl, 2010). Kearl (2010) ve své studii uvádí číselné statistiky z několika států, které se mírně liší, nikdy však hodnoty udávající poměr žen, které catcalling zažily, neklesají pod 70 %. Lze tedy soudit, že se jedná o globálně rozšířenou záležitost.

3.3.1 Právní opatření proti catcallingu

Současné studie si proto často pokládají otázku, proč je catcalling ve společnosti stále tolerován a viníci ve většině případů nebývají potrestáni. Případy pouličního obtěžování obvykle bývají přehlíženy, protože mnoho projevů této formy obtěžování není podchyceno zákonem (Nielsen, 2015). Zatímco legislativy pro ochranu obětí sexuálního násilí v domácnosti a na pracovišti již byly v mnoha zemích zavedeny, zákonů umožňujících potrestat pachatele za obtěžování na veřejnosti, existuje velmi málo. Faktem zůstává, že osoba, která je obětí obtěžování zcela neznámá a která zpravidla zmizí z místa činu ihned po tom, co se incident odehraje, je pro oběť těžko identifikovatelná. I z tohoto důvodu je dle vědců těžké zákony ochraňující ženy před pouličním obtěžováním vynutit a situace odehrávající se na veřejných prostranstvích tak bývají ignorovány (O'Leary, 2016).

Ve Spojených státech je často probíraným tématem v souvislosti se zavedením postihů za catcalling svoboda slova. Diskutuje se, zda by zákon zakazující catcalling nebyl v rozporu s prvním dodatkem Ústavy Spojených států amerických zaměřujícím se na svobodu projevu. Další pohled na tuto problematiku upozorňuje na možnost případného zneužívání „anti-catcallingového“ zákona proti legálním demonstrantům (Nielsen, 2015).

Existují však také argumenty, které se pokouší právně vymahatelné postihy za catcalling prosadit. Nielsen (2015) ve svém článku vystupuje s názorem, že „*prvý dodatek ústavy zaručující svobodu slova není povolením ke zneužívání lidí*“ (s. 1). Bowman (1993) poukazuje na nelehké následky, které pouliční obtěžování ženám přináší (například strach a pocit, že nejsou na veřejných prostranstvích plně vítané). Zdůrazňuje také, že prvním krokem pro úspěšné řešení problému obtěžování na ulici a zavedení příslušného zákona je přijetí skutečnosti, že jsou pro ženy pouliční incidenty opravdovou každodenní překážkou.

3.3.2 Neformální opatření využívané ženami

Právní systém tudíž v boji proti catcallingu příliš nepomáhá, ženy si proto hledají vlastní způsoby, jak se bránit nebo se mu úplně vyhnout. Existuje mnoho strategií, které ženy čas od času využívají, aby snížily pravděpodobnost setkání s obtěžujícím chováním na ulici. Nejčastější taktikou bývá dle výzkumu Kearl (2010) neustálá zvýšená pozornost žen při jejich pohybu ve veřejném prostoru. Až 62 % účastnic daného výzkumu uvedlo, že na veřejnosti vždy kontrolují své okolí. Aby předešly obtěžujícím situacím, využívají ženy také možnosti přejít na druhou stranu ulice nebo rovnou zvolit při procházení městem jinou trasu. Alespoň jednou za měsíc volí tuto strategii pro svou ochranu 50 % dotázaných. Každodenní pocit nutnosti ostražitosti tak limituje jejich klid a svobodu pohybu. Dalším typickým chováním snižujícím šanci pro kontakt s obtěžovatelem je omezení očního kontaktu s kolemjdoucími, nošení sluchátek, předstíraný telefonát a zamračený výraz. Mnoho žen navíc uvedlo, že si kvůli strachu z pouličních incidentů rozmýšlejí a plánují, kdy budou na veřejnosti pobývat. Ve svých plánech často omezují především pohyb na veřejných prostranstvích v noci a než aby se do ulic vydaly samy, preferují procházky v doprovodu další osoby. Méně obvyklou, ale stále ještě poměrně hojně využívanou strategií bylo upřednostňování cvičení v posilovně před sportováním venku (Kearl, 2010). Článek s podobným tématem vydaly v roce 2017 také Farmer a Jordan, které daly přednost kvalitativnímu výzkumu. Respondentky kladly mimo jiné důraz na úpravu jejich zevnějšku. Za účelem zvýšení pocitu bezpečí uprostřed potenciálního nebezpečí, ženy přiznaly, že občas mění své oblečení a celkovou prezentaci. Místo šatů a sukní tak mnohdy volí kalhoty, aby se před cizími lidmi na ulici necítily tolik odhaleně a výběrem genderově neutrálního

oblečení se snaží na své okolí působit mužněji (Farmer a Jordan, 2017). Uvedený seznam restrikcí, se kterými se musí ženy v životě potýkat se sice nemusí zdát jako významná překážka, avšak nejen zmíněné studie ukazují, do jaké míry musí ženy plánovat své počínání, aby se na veřejnosti cítily v bezpečí (Kearl, 2010).

3.4 Catcalling v ČR

Pojem catcalling v České republice zatím není příliš znám, na osvětu této problematiky se však zaměřuje nezisková organizace Beat Sexism CZ, která provedla v roce 2020 zatím největší průzkum týkající se catcallingu v českém prostředí. Sběr dat probíhal formou online ankety v říjnu roku 2020. Celkem 1626 z 1677 (tedy cca 97 %) dotázaných žen v dotazníku uvedlo, že se někdy s nějakou formou sexuálního obtěžování na ulici setkalo, přičemž téměř 70 % respondentek zažilo obtěžování poprvé mezi 13 a 16 lety věku. Za nejčastější místo, kde k nevídanému chování došlo, označily ženy přímo ulici (33 %), dále pak zastávky a MHD. Na třetinu dotázaných údajně neměly obtěžující situace žádný vliv, na druhou stranu 44 % žen potvrdilo, že „*od té doby cítí strach nebo úzkost z toho, že by se taková situace mohla opakovat*“ (Beat Sexism CZ, 2020, s. 4).

Autoři tiskové zprávy však upozorňují na možnost zkreslení výsledků dané samovýběrem (Beat Sexism CZ, 2020). Vzhledem ke způsobu sběru dat, který probíhal formou online ankety, je pravděpodobné, že dotazník vyplnily především ženy, které mají s problematikou catcallingu a pouličního obtěžování zkušenosti a je tedy větší šance, že projeví zájem o zapojení se do výzkumu. Externí validita výsledků je z těchto důvodů omezená a vzorek respondentek bychom neměli považovat za plně reprezentativní (Bajus, 2022). Přesto není pochyb, že je catcalling v Česku značně rozšířen a obtěžování na ulici ovlivňuje životy žen po celé naší zemi.

Obecně se však naše společnost k danému problému stále staví spíše lhostejně. Dle socioložky Šmídové (2018) je česká veřejnost spíše přesvědčena o tom, že se jí téma sexuálního obtěžování netýká a ke zlehčujícímu pohledu na věc přispívají také názory politických osobností. Bajus (2022) ve své práci provádí analýzu vybraných českých médií v souvislosti s pouličním obtěžováním a dospívá k názoru, že „*to, jakým způsobem je pouliční obtěžování v médiích rámováno, není zcela v souladu s povědomím a veřejným míněním české společnosti o daném tématu*“ (s. 63). Bajusova studie potvrzuje, že články zabývající se obtěžováním na ulici nejčastěji zdůrazňují deviantní chování útočníků, rozšířenost a každodennost nežádoucích situací a negativní dopady na oběti. V méně případech se v článcích objevují feministické úhly

pohledu a pouze v jediném ze sledovaných serverů se objevil rámec delegitimizace, který má tendenci problematiku bagatelizovat (Bajus, 2022). Česká média by tak postupem času mohla pohled veřejnosti na pouliční obtěžování ovlivnit. Společně se zvyšováním povědomí o závažnosti situace (na čemž pracuje například organizace Beat Sexism CZ) by tak mohly být názory naší společnosti na sledovanou problematiku postupně měněny.

3.5 Prostorové rozložení catcallingu

Dle výzkumů je catcalling formou obtěžování vyskytující se v obydlených oblastech po celém světě. Výskyt catcallingu je minimální pouze v malých obcích a státech s režimem, ve kterém mají ženy povinnost chodit zahaleny a je jim zakázáno se pohybovat na veřejných prostranstvích. Naopak nejvyšší šanci na setkání s pouličním obtěžováním mají ženy při pohybu ve velkých městských oblastech. Četnost případů souvisejících s pouličním obtěžováním totiž závisí mimo jiné na anonymitě, kterou v daném prostředí obtěžovatel získává. V menších obcích se obyvatelé většinou navzájem znají, čímž se pravděpodobnost napadení snižuje. Z této teorie vychází přesvědčení, že obtěžování na ulicích se soustřeďuje především do „skutečně veřejného světa“, kam řadíme právě města či světová metropole, kde jsou jednotlivci obvykle jeden pro druhého neznámí (Bowman, 1993).

V rámci měst navíc existují místa, kde dochází k projevům catcallingu častěji než kdekoli jinde. Přetrvávajícím problémem bývají například okolí stavenišť (Bowman, 1993), zastávky a v neposlední řadě také veřejná doprava (Fielding, 2021). Výjimkou nebývají ani parky, obchody, obchodní centra a okolí práce či školy (Beat Sexism CZ, 2020).

4 Metody zpracování

Hlavním výzkumným cílem této práce je identifikace míst ve městě Olomouci, kde se ženy s projevy catcallingu setkávají nejčastěji. Za účelem získání co nejobektivnějších výsledků bylo pro určení problematických oblastí využito metody dotazníkového šetření. Tato metoda výzkumu byla zvolena především pro možnost oslovit poměrně velký počet respondentek a získat tedy potřebné množství dat, které je nezbytné pro zajištění relevantních výsledků. Ke statistické analýze dat a interpretaci výsledků dotazníkového šetření byl použit geoinformační systém *QGIS 3.10.14* a dále program *MS Excel*. Pro grafické znázornění dat v geoinformačním systému byla využita metoda *heat-map*, *density analysis* a *clusterová analýza*. V mapách vytvořených za pomoci metody *density analysis* byl sledován výskyt projevů catcallingu v jednotlivých hexagonech z hexagonové sítě. Délka hrany hexagonu odpovídala průměrné vzdálenosti mezi jednotlivými body, popřípadě její polovině či dvojnásobku (v závislosti na měřítku mapy).

Dotazníkové šetření

V případě dotazníkové šetření se jedná o kvantitativní metodu průzkumu. Dotazníkové šetření bylo pro náš výzkum zcela klíčovou metodou sběru primárních dat. S ohledem na zkoumané téma, které si žádalo od dotázaných žen poměrně citlivé informace, bylo vhodné využít online formu sběru dat, kde bylo nezbytné zajistit respondentkám možnost anonymity. Tuto formu dotazníkového šetření můžeme také označit jako *CAWI (Computer Assisted Web Interviewing)*, tedy metodu dotazování prostřednictvím internetu (Survio.com, 2023). V našem případě byl dotazník vytvořen v aplikaci *ArcGIS Survey 123 Connect* umožňující dotázaným v rámci odpovědi na otázku zaznačit body do mapy. Tato funkce byla pro výzkum a přesnou identifikaci problémových míst stěžejní. V rámci přípravy dotazníkového šetření bylo na malém vzorku respondentek za účelem ověření srozumitelnosti otázek a stylu vyplňování provedeno také pilotní testování.

Finální verze dotazníku obsahovala 15 otázek s uzavřenými i otevřenými možnostmi odpovědi (viz kapitola „10 Přílohy“ – Příloha č. 1). Otázky se týkaly zkušeností žen s catcallingem, kromě určení konkrétních míst, kde k projevům obtěžování došlo, respondentky odpovídaly také například na to, s jakými projevy catcallingu se setkaly, jak na situaci reagovaly, jak se v danou chvíli cítily nebo ve kterou denní dobu k obtěžování došlo. V závěrečné části dotazníku odpovídaly dotázané ženy na osobní otázky ohledně jejich věku, zaměstnanosti či vztahu k městu Olomouci. Samotný sběr dat probíhal v období od 21. 2. do

19. 3. 2023 a respondentky byly osloveny prostřednictvím sociálních sítí (především Facebooku a Instagramu).

Do výzkumu byly zapojeny ženy ve věku 15 a více let, které se alespoň jednou za čas vyskytují v prostředí města Olomouce. Nejpočetnější skupinou respondentek byly studentky většinou spadající do věkové kategorie 20-24 let. Za dané období vyplnilo dotazník celkem 334 respondentek. Následovala nutná kontrola sesbíraných dat, při níž muselo být 32 vyplněných dotazníků vyřazeno. Nejčastějším důvodem byly chyby v zaznačení bodů do mapy, kvůli čemuž nemohla být data do závěrečného vyhodnocení výzkumu zahrnuta. Finální počet odpovědí, které byly použity pro analýzu dat, byl tedy 302.

5 Výsledky dotazníkového šetření

Praktická část práce je zaměřena na analýzu dotazníkového šetření výskytu catcallingu ve městě Olomouci. První 2 podkapitoly se věnují vyhodnocení otázek, které se přímo týkají osobních zkušeností dotázaných žen s obtěžováním na ulici. Následně jsou rozebírány geografické aspekty řešeného tématu a pomocí zpracovaných map je identifikováno prostorové rozložení výskytu catcallingu ve městě.

5.1 Vzorek respondentek

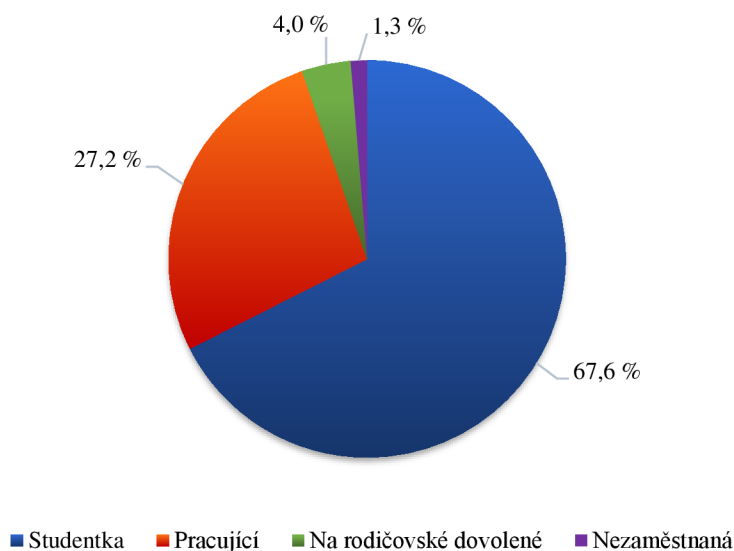
Pro analýzu zkoumaného tématu byly využity dotazníky od 302 respondentek. Podmínkou pro zapojení do výzkumu bylo dosažení 15 let, přičemž oslovovány byly pouze ženy, které se alespoň jednou za čas pohybují ve městě Olomouci. Tab. 1 znázorňuje věkové rozložení účastnic výzkumu, a to po pětiletých skupinách. Nejmladším respondentkám přitom bylo 15 let, nejstarším 59 let. Průměrný věk byl po zaokrouhlení 28 let. Výrazně nejsilnější věkové zastoupení měla skupina žen 20-24 let. Respondentky v tomto věku tvoří více jak polovinu (přesněji 53,3 %) z celkového souboru respondentek. Druhou nejpočetnější skupinou jsou ženy ve věku 15-19 let (přibližně 16 %), následovány skupinou 25-29 let (téměř 11 %). Starší věkové skupiny mají zastoupení pod 10 %. Věkové rozložení respondentek tedy není vyrovnané, více než 80 % z celkového vzorku respondentek tvoří ženy do 29 let.

Tab. 1 Počet respondentek podle věkových skupin

Věk respondentek	Absolutní počet respondentek	Relativní počet respondentek [v %]
15-19	49	16,2
20-24	161	53,3
25-29	33	10,9
30-34	20	6,6
35-39	14	4,6
40-44	8	2,7
45-49	4	1,3
50-54	7	2,3
55-59	6	2,0
Celkem	302	100,0

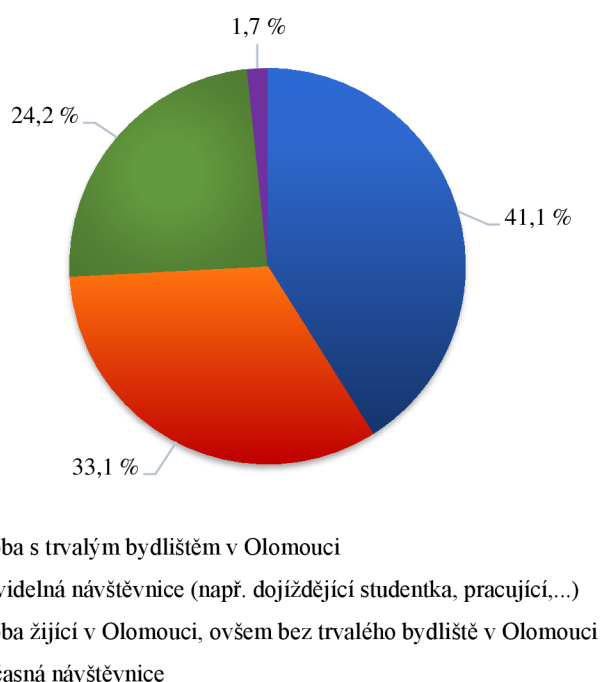
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

U respondentek jsme se zajímali také o ekonomický status. Dotázané ženy se nejčastěji označily za studentky, a to téměř v 68 % případů. Oproti tomu podíl pracujících byl 27,2 %. Celkem 4 % dotázaných jsou v současnosti na mateřské dovolené a pouhých 1,3 % žen bylo v době vyplňování dotazníku nezaměstnaných (viz Obr. 1).

Obr. 1 Ekonomický status respondentek
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Pro zapojení se do šetření nebylo nutné, aby měly dotázané ženy trvalé bydliště v Olomouci. Z podstaty výzkumu však bylo nezbytné, aby se ve městě pohybovaly alespoň jednou za čas. Z Obr. 2 lze vyčíst, že za občasné návštěvnice se považovalo pouze 1,7 % dotázaných. Zbytek respondentek uvedlo, že v Olomouci mají buď trvalé bydliště (cca 41 %), nebo zde žijí, ale trvalé bydliště tu nemají (24,2 %), anebo se označují za pravidelné návštěvnice například z důvodu dojíždění za prací či studiem (33,1 %). Můžeme proto předpokládat, že většina účastnic průzkumu se po ulicích a veřejných prostorách města Olomouce běžně a často pohybuje.

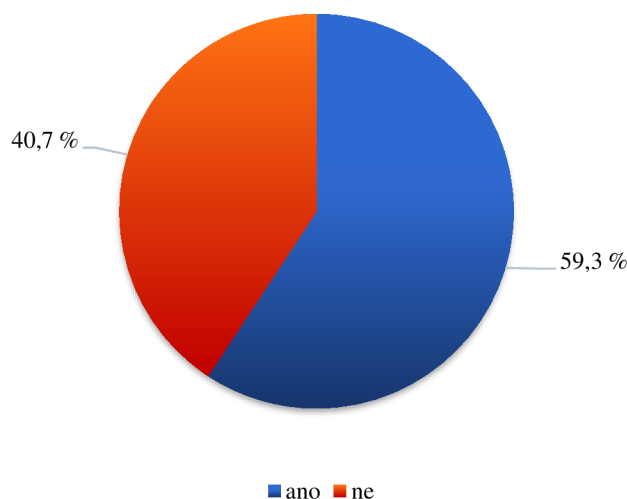

Obr. 2 Vztah respondentek k městu Olomouci
 Zdroj: vlastní šetření a zpracování

5.2 Znalost pojmu a zkušenosti žen s catcallingem

První otázka dotazníkového šetření si kladla za cíl zjistit míru povědomí olomouckých žen o pojmu catcalling. Vzhledem k tomu, že se všechny účastnice výzkumu s daným výrazem seznámily během vyplňování dotazníku, byl dotaz položen následovně: „*Znala jste již dříve pojem catcalling?*“

Z celkového souboru respondentek odpověděla majoritní část dotázaných kladně, konkrétně 59,3 % respondentek tedy uvedlo, že pojem catcalling již dříve znaly. Naproti tomu 40,7 % žen se s uvedeným termínem do té doby nesetkalo (viz Obr. 3). Pro následující výzkumné otázky bylo nutné, aby všechny dotázané výraz catcalling znaly a chápaly ho, pokud možno, všechny stejně, proto byl pojem po této otázce jasně vysvětlen (viz Příloha č. 1).

Obr. 3 Procentuální zastoupení respondentek podle znalosti pojmu catcalling
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

V Tab. 2 jsou znázorněny relativní podíly odpovědí respondentek rozdělených podle věku do čtyř kategorií. Tab. 2 ukazuje, jak se mění poměr těch žen, které pojem znaly a těch, které jej neznaly, vzhledem k věku. Relativní čísla udávají, že 69,1 % dotázaných ve věku 15-24 let bylo již dříve s termínem catcalling seznámeno. V kategorii 25-34 let už však kladně odpovídalo pouze cca 50 % respondentek. Ve skupině 35-44 let znalo daný výraz pouhých 18,2 % žen a podobně tomu bylo také v kategorii 45-59 let, kde bylo s pojmem obeznámeno jen 17,7 % účastnic výzkumu. Můžeme tedy říct, že znalost uvedeného termínu s rostoucím věkem klesá.

Tab. 2 Znalost pojmu catcalling v závislosti na věku

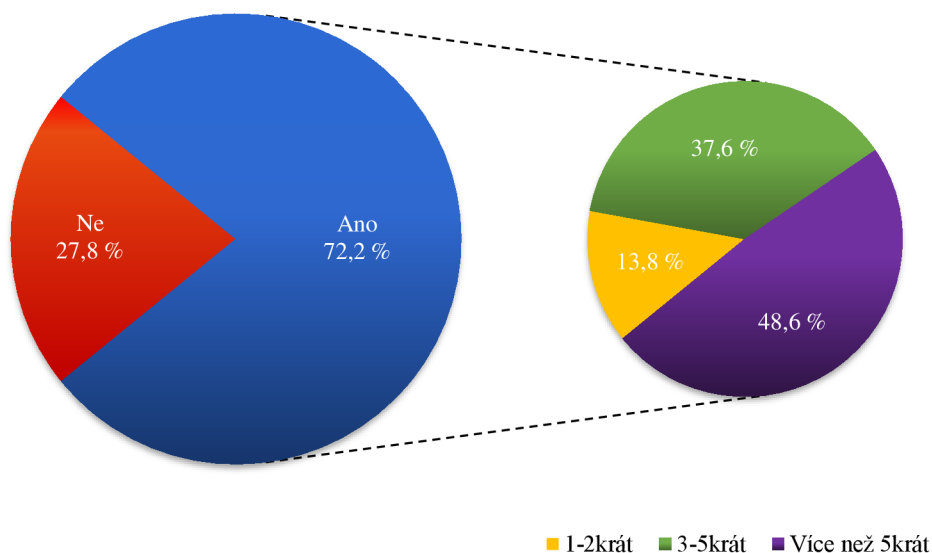
		Znalost pojmu catcalling	
		Ano [v %]	Ne [v %]
Věk respondentek	15-24	69,1	31,0
	25-34	50,9	49,1
	35-44	18,2	81,8
	45-59	17,7	82,4

Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Je však důležité upozornit, že do našeho dotazníkového šetření se zapojily především ženy ve věku 15-29 let (viz Tab. 1), proto lze předpokládat, že pokud bychom získali více dotazníků od starších věkových kategorií, celkový poměr kladných odpovědí by se pravděpodobně snižoval.

Podstatným cílem práce bylo zjistit, jak často se ženy s projevy catcallingu setkávají. Účastnicím průzkumu tedy byla nejdříve položena otázka „*Máte osobní zkušenost s catcallingem?*“ V případě záporné odpovědi respondentky automaticky přeskočily následující otázky související s osobními zkušenostmi s catcallingem. U těch žen, které se s pouličním obtěžováním setkaly, byly zjišťovány další podrobnosti.

Počet dotázaných žen, které mají s catcallingem osobní zkušenost byl poměrně vysoký. Celkem 218 z 302 (tedy 72,2 %) respondentek uvedlo, že se s touto formou obtěžování na ulici osobně setkala (viz Obr. 4). Přibližně se tedy jedná o tři čtvrtiny dotázaných. Z tohoto počtu účastnic výzkumu pak téměř polovina přiznala, že projevy catcallingu zažila více než 5krát. Dalších 37,6 % dotázaných poznamenalo, že bylo na ulici obtěžováno 3-5krát a nejmenší podíl respondentek (13,8 %) se setkal s catcallingem 1-2krát.

Obr. 4 Procentuální zastoupení respondentek podle osobní zkušenosti s catcallingem
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Zkušenosti s pouličním obtěžováním jsme zkoumali také z hlediska věku. Soubor dotázaných byl opět rozdělen do 4 věkových kategorií. Porovnání odpovědí účastnic výzkumu podle věku je vidět v Tab. 3. Nejčastěji odpovídaly na dotaz na osobní zkušenost s pouličním obtěžováním kladně ženy ve věku 15-24 let. Přesně 76,7 % dotázaných z této věkové skupiny už se s catcallingem jednou či vícekrát setkala. V další věkové kategorii 25-34 let se už procenta pro tuto odpověď snížila na 67,9 % a v kategorii 35-44 let byl poměr odpovědí ano/ne přesně 50 %. Pro skupinu 45-59 let však procentuální zastoupení kladné odpovědi opět narostlo, a to na 58,8 %. Z výsledků našeho průzkumu tak nemůžeme říct, že by míra zkušeností

s catcallingem jednoznačně závisela na věku. Z Tab. 3 se ovšem můžeme přesvědčit, že v každé věkové skupině zažila catcalling minimálně polovina dotázaných.

Všechny následující otázky jsou již vztaženy pouze k souboru respondentek, které mají s catcallingem zkušenost (tj. 218 respondentek).

Tab. 3 Osobní zkušenost žen s catcallingem v závislosti na věku

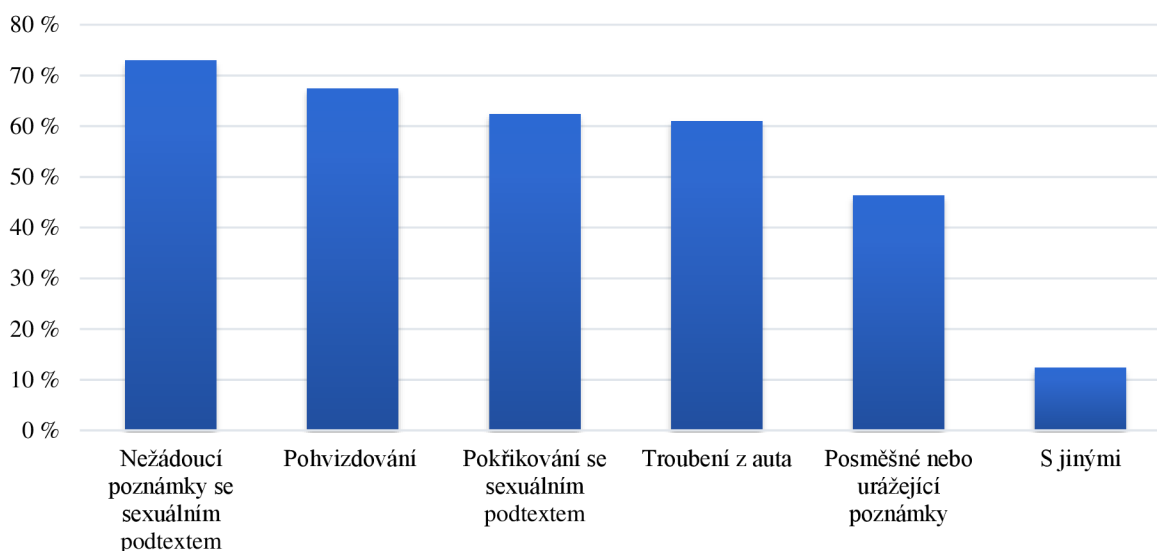
		Osobní zkušenost s catcallingem	
		Ano [v %]	Ne [v %]
Věk respondentek	15-24	76,7	23,3
	25-34	67,9	32,1
	35-44	50,0	50,0
	45-59	58,8	41,2

Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Projevy catcallingu

Následující otázka byla mířena na konkrétní projevy catcallingu, se kterými se účastnice průzkumu setkaly. Účelem bylo zjistit nejčastější podobu projevů pouličního obtěžování, popřípadě zaznamenat četnost výskytu jednotlivých forem catcallingu. V odpovědích na dotaz „S jakými projevy catcallingu jste se setkala?“ měly respondentky možnost označit všechny uvedené projevy, které zažily, a označily-li také odpověď „jiné“, mohly se v otevřené odpovědi vyjádřit, s jakou další formou catcallingu mají zkušenost. Každá žena zapojená do výzkumu, která byla někdy v životě catcallována, se v průměru setkala alespoň se třemi z uvedených podob obtěžování.

Téměř 73 % žen, které kdy byly obětí catcallingu, se na veřejnosti setkalo s nežádoucími poznámkami se sexuálním podtextem. Dvě ze tří dotázaných na ulici dále zažily hvízdání mířené na její osobu a na 62 % byly pokřikovány komentáře se sexuálním podtextem. Velmi často (konkrétně v 61 % případů) ženy také potvrdily, že na ně bylo upozorňováno troubením z aut. O něco méně časté byly posměšné nebo urážející poznámky, přesto se však s tímto projevem setkalo 46 % respondentek. Četnost výskytu těchto forem obtěžování je zobrazena na Obr. 5.

Obr. 5 Projevy catcallingu, se kterými se ženy nejčastěji setkaly [v %]
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

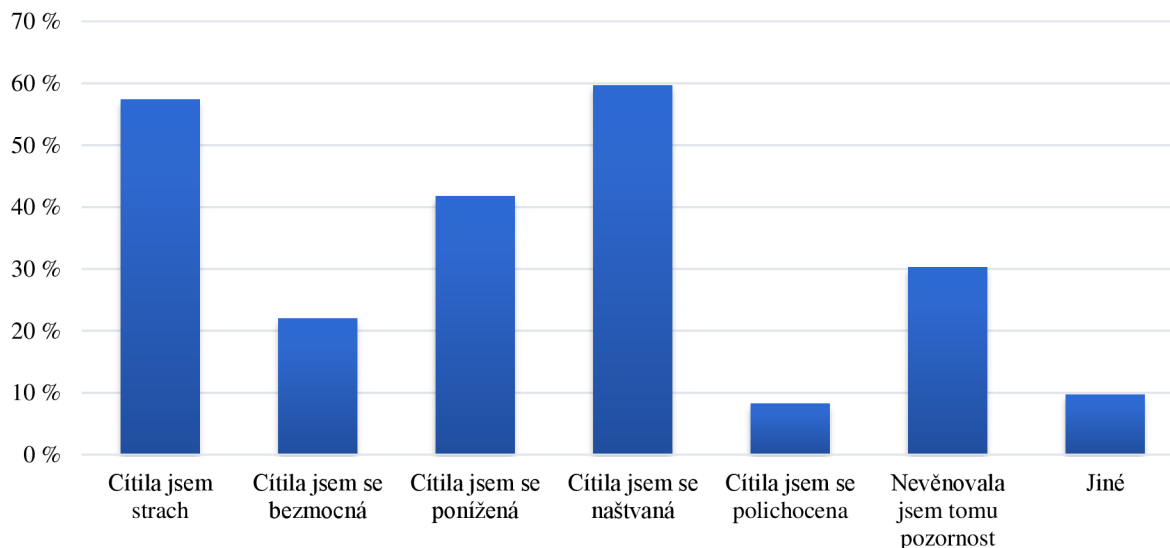
Celkem 27 respondentek (tj. asi 12 %) navíc uvedlo, že byly na ulici obtěžovány dalšími způsoby catcallingu. Připomenuty byly mimo jiné sexuální posunky, gesta a mimika (například našpulení rtů). Některé ženy vzpomenuly, že se setkaly také s dlouhými a nevhodnými pohledy na celé jejich tělo či části těla, anebo s nemístnými zvuky jako je mlaskání. Nejednou respondentky označily za obtěžující také urputnou snahu o navázání konverzace a pozvánky k dalšímu setkání (pozdání na schůzku, žádosti o kontakt, nabídky doprovodu atd.) Jednadvacetiletá studentka popisuje konkrétní situaci: „Nevím, zda se to počítá, ale když mi bylo asi jedenáct (a vypadala jsem ještě mladší), šla jsem ze ZUŠ Žerotín a byl mi skupinkou zanedbaných mužů (věk 40+) nabízen kromě sexu taky ,koks a heroin, paninko!‘ Nereagovala jsem a naštěstí mě nechali být.“

Pro úplnost je nutné uvést, že vícekrát bylo zmíněno také žebrání, které však mívá od klasického catcallingu rozdílnou motivaci, proto je jeho zařazení k formám catcallingu sporné. Navíc se v několika případech dotázané ženy svěřily, že na veřejnosti zažily situace, kdy byl záměrně narušován jejich osobní prostor nebo se dokonce staly oběťmi fyzického napadení a osahávání. Fyzický kontakt sice nebývá do projevů catcallingu zahrnován, nicméně pro závažnost incidentů považujeme za vhodné zde i tyto zkušenosti alespoň zmínit. Některé ženy v komentářích uvedly svůj příběh. „U Šantovky večer šel proti mně muž kolem 60 let. Sáhl mi na prso a zmáčkl ho a poté se odebral pryč,“ svěřila se 21letá pracující žena. 22letá pracující slečna popisuje: „Facka od cizího muže, když jsem odmítla mu dát pusu. Bylo 6 ráno a kolem lidí.“

Pocity žen při setkání s catcallingem

Jak je uvedeno v teoretické části práce, část populace (jak mužů, tak žen) je stále přesvědčena, že je catcalling neškodný a měl by ženám lichotit. Abychom ověřili, jaké pocity prožívají olomoucké ženy během toho, co jsou catcallovány, položily jsme otázku „*Jaké byly Vaše pocity v daný okamžik?*“ Stejně jako v předchozí otázce, i tentokrát měly účastnice výzkumu možnost zaznačit všechny odpovědi, které se shodují s jejich pocity, a případně popsat jakoukoli další emoci.

Relativní četnosti odpovědí jsou znázorněny na Obr. 6. Bezmála 60 % respondentek pociťovalo vztek a pouze o 2 procentní body méně žen přiznalo, že během setkání s catcallingem cítí strach. Tyto dvě emoce se v odpovědích dotazovaných vyskytovaly bezkonkurenčně nejčastěji. Více jak 40 % účastnic výzkumu se dále vyjádřilo, že cítilo ponížení a teprve na pomyslném čtvrtém místě se umístila s 30 % možností, že respondentky incidentu nevěnovaly žádnou pozornost. V průměru zhruba každá pátá žena se cítila v dané situaci bezmocná. S faktem, že zkušenost s catcallingem někdy respondentku polichotila, se svěřilo pouhých 8,3 % (18 z 218) dotázaných. Z výsledků průzkumu je tedy zřejmé, že nežádoucí pocity v dané situaci bezesporu převažují nad těmi žádoucími.

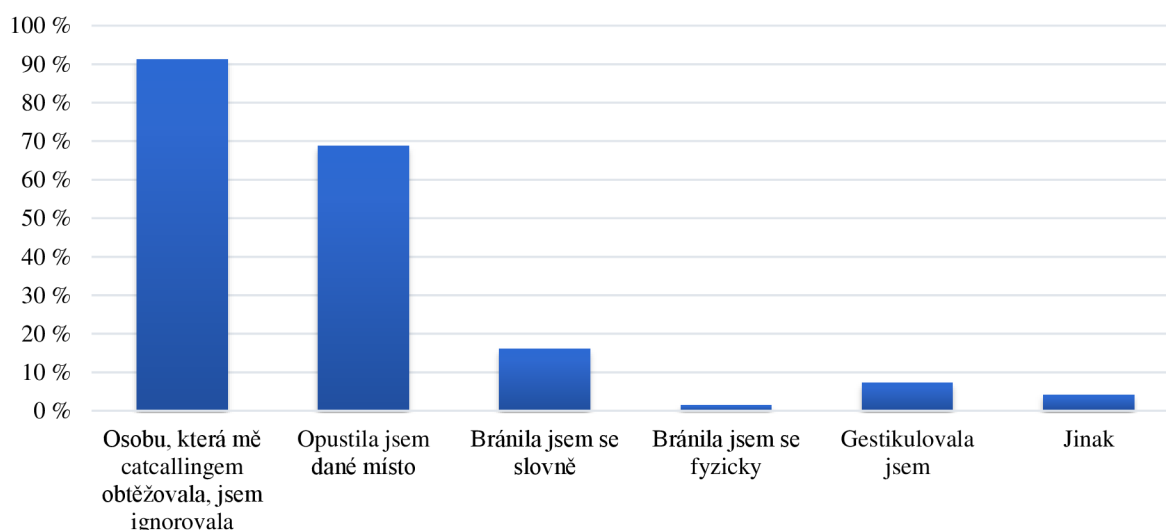
Obr. 6 Pocity žen při setkání s catcallingem [v %]
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Kromě toho poznamenalo 21 účastnic průzkumu další možnosti pocitů, které v nich setkání s catcallingem vyvolalo. Některé emoce se v odpovědích opět opakovaly, nejvíce se ženy shodovaly na pocitu znechucení a opovržení. „*Cítila jsem znechucení z toho, jak se muž může na ženu dívat jako na pouhý objekt zájmu,*“ uvedla 21letá studentka. Zmíněn byl také pocit studu a ztrapnění. Dále respondentky několikrát podotkly, že byly proběhlou situací

pobaveny, a to jak v pozitivním, tak v negativním slova smyslu – incident jim připadal „ubohý“ a „k smíchu“ (citováno z odpovědí respondentek).

Reakce žen na incidenty s catcallingem

V otázce „*Jak jste se v danou chvíli zachovala?*“ mohly dotázané ženy opět označit všechny odpovědi, které odpovídají jejich reakcím na catcall. Obr. 7 vyjadřuje kolik procent respondentek určilo danou reakci za jimi používanou. Přes 91 % (199 z 218), tedy téměř většina dotázaných se snažila obtěžovateli nevěnovat svou pozornost a ignorovat ho. Majoritní část souboru respondentek (bezmála 69 %) v reakci na incident opustila místo, na němž se v tu chvíli nacházela. Oproti těmto dvěma převažujícím odpovědím byly zbylé možnosti využívány velmi zřídka. Pouze 16 % žen se proti obtěžujícímu chování na veřejnosti někdy bránilo verbálně a jen 3 osoby uvedly, že se pokusily bránit fyzicky. Několik dotázaných (přesněji 7,3 %) vyjádřilo svůj názor na chování catcallera gestikulací.

Obr. 7 Reakce žen na setkání s catcallingem [v %]
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

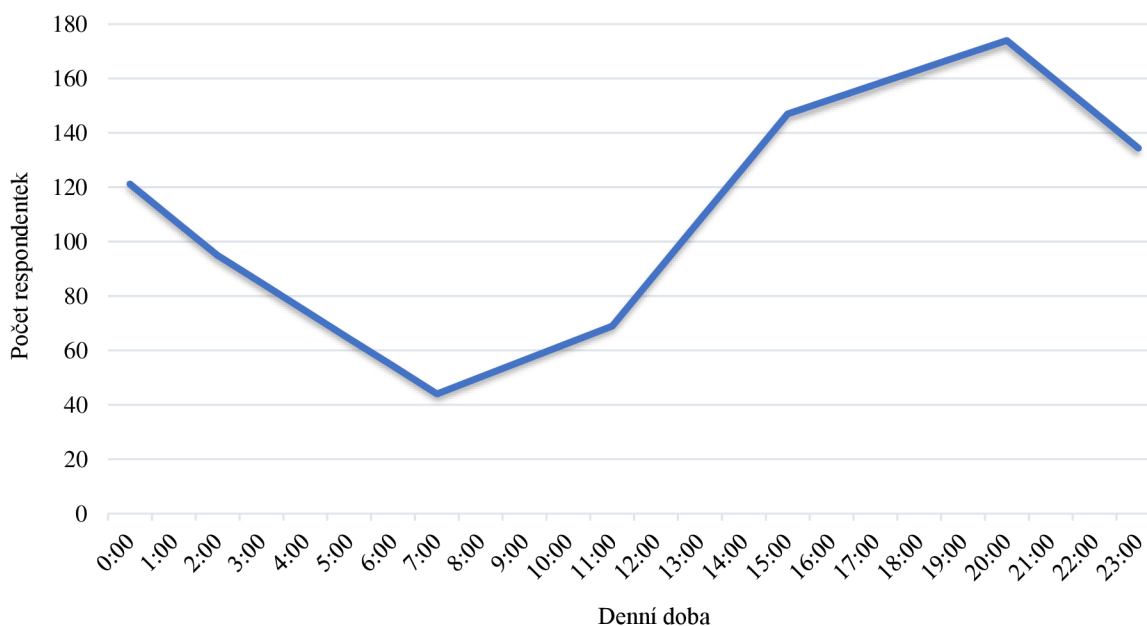
I tentokrát dostaly respondentky příležitost popsat další způsoby reakcí na zkoumané pouliční incidenty. Celkem 4 dotázané v otevřené odpovědi poznamenaly, že na projev catcallingu zareagovaly poděkováním či úsměvem. Dále se v komentářích opakovaly zmínky o tom, že odezva žen závisela na okolnostech situace. Jako příklad faktorů ovlivňujících jejich odpovědi uvedly dotázané způsob projevu catcallingu, zda byl catcallující muž sám či ve skupině dalších mužů nebo také atraktivitu catcallera. S konkrétním příkladem způsobu reakce se svěřila například 22letá studentka: „Záleželo na situaci. Když to byla skupina mužů, tak jsem zpravidla ignorovala a šla dál. Když se jednalo o muže troubícího z auta, ukazovala jsem prostředníček. Teď bych se možná dokázala bránit na základě rozhovoru s Jasminou Houdek

z *Moderní sebeobrany*.“ 26letá studentka v komentáři podotýká, že „*fyzická obrana vedla k fyzickému násilí*“.

Denní doba a přítomnost dalších osob při setkání s catcallingem

Následující dva dotazy byly na respondentky kladeny se záměrem zjistit více o prostředí a denní době, ve kterém catcalling nejčastěji probíhá. Zeptali jsme se tedy „*V jakou denní dobu jste se s catcallingem setkala?*“ a „*Byli v okolí přítomni jiní lidé?*“

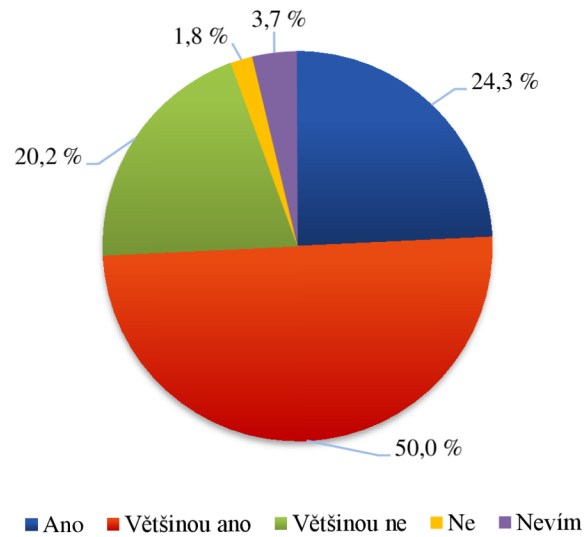
Pro snadnější odhadnutí doby, kdy se dotázané s projevy catcallingu setkaly, jsme čas rozdělili do 5 kategorií: ráno (od 5:00 do 9:00), dopoledne (od 9:00 do 12:00), odpoledne (od 12:00 do 17:00), večer (od 17:00 do 22:00) a noc (od 22:00 do 5:00). Pro znázornění četností odpovědí účastnic průzkumu byl vytvořen spojnicový graf (viz Obr. 8). Z výsledků šetření vyplývá, že nejméně riskantní dobou pro setkání s catcallingem je ráno, popřípadě dopoledne. Naopak riziko z tohoto pohledu od odpoledne narůstá a za nejčastější dobu, kdy ke catcallingu dochází byl určen večer (kolem 20:00).

Obr. 8 Výskyt catcallingu v závislosti na denní době
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Pro označení obtěžujícího chování za catcalling musí být splněna podmínka, aby se incident odehrál ve veřejném prostoru. Na veřejnosti se však ne vždy musí nacházet dav lidí. Následující otázka měla za úkol ověřit, zda catcallery od jejich chování odrazuje fakt, že se v okolí nachází další osoby, či nikoliv.

Procentuální rozdělení odpovědí je zobrazeno na Obr. 9. Dohromady takřka tři čtvrtina dotázaných uvedla, že k pouličnímu obtěžování docházelo vždy nebo většinou v přítomnosti dalších osob. Z tohoto výsledku vyplývá, že catcalleři častěji míří na své oběti v případě, jsou-li v přítomnosti další lidé.

Obr. 9 Přítomnost dalších osob během obtěžování žen catcallingem
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

5.3 Prostorové rozložení výskytu catcallingu v Olomouci

V závěrečné části dotazníkového šetření byly respondentky vyzvány, aby zaznačily do mapy konkrétní místa, kde se setkaly s projevy catcallingu. Na základě získaných dat byly identifikovány z hlediska catcallingu nejproblematictější oblasti v Olomouci. Celkově bylo 218 respondentkami zaznačeno 337 souřadnic bodů nacházejících se v katastrálním území zkoumaného města. Průměrně tak každá respondentka zaznačila do mapy 1,5 bodů. Je důležité upozornit, že správné zaznačení bodu do mapy vyžadovalo alespoň základní znalost města Olomouce a dovednost orientace na mapě. Dále je třeba zdůraznit, že dotázané ženy v komentářích často uváděly, že míst, kde obtěžování zažily, je tolik, že si všechna nedokáží vybavit. Počet zaznačených bodů proto pravděpodobně zcela neodpovídá celé skutečnosti.

5.3.1 Obecné zákonitosti výskytu catcallingu

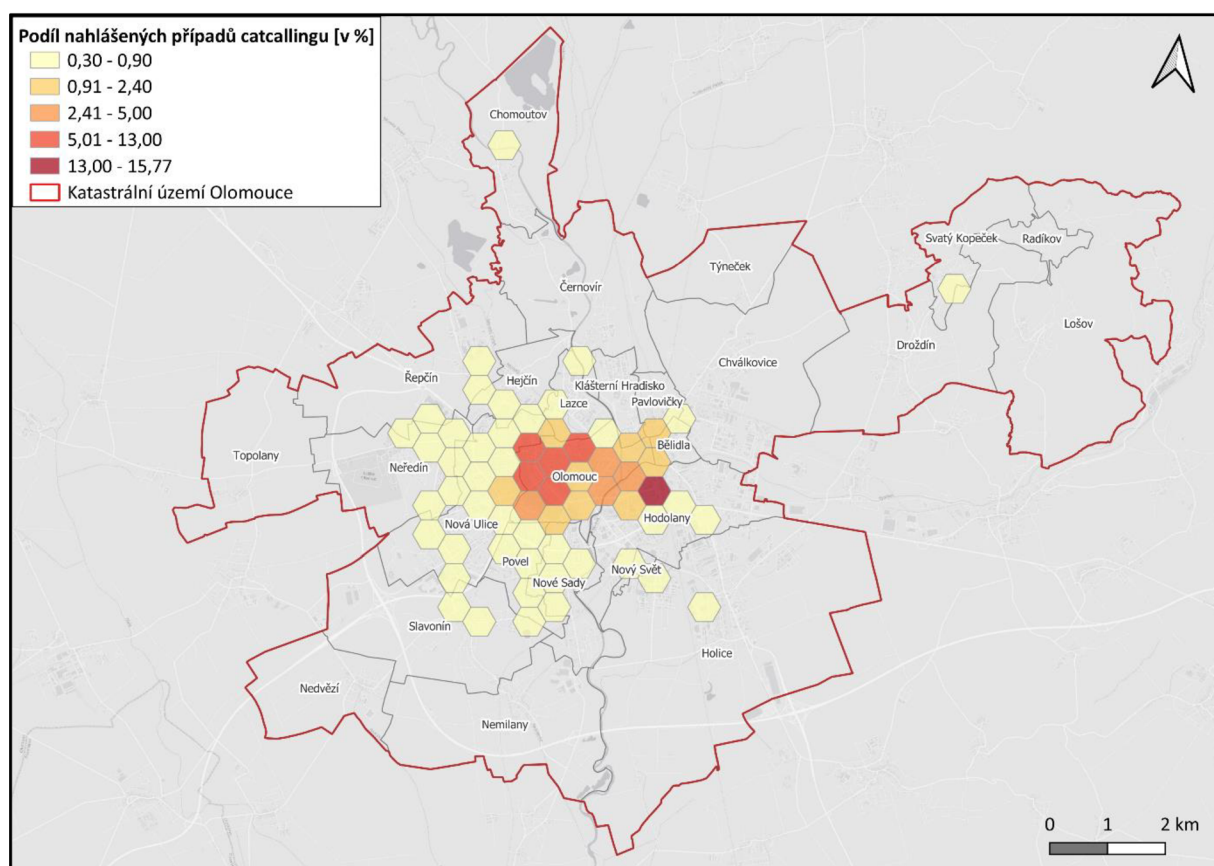
Z níže uvedených map (Obr.10, Obr.11) je patrné, že nejrizikovější místa z hlediska pouličního obtěžování se soustřeďují do nejlidnatějších lokalit ve městě. Směrem od centra počty zaznamenaných případů catcallingu rychle klesají. Při bližším prozkoumání identifikovaných oblastí si lze všimnout, že se incidenty většinou odehrávají na určitých veřejných prostranstvích či nedaleko restauračních zařízení a klubů. Respondentky měly navíc možnost všechny zaznačené body přesněji specifikovat. Díky těmto popisům si můžeme vytvořit představu o tom, čím se riziková místa obvykle vyznačují.

Nejčastěji se ženy setkávaly s catcallingem zejména na hlavním nádraží a u zastávek MHD. Pro úplnost je nutné podotknout, že pár incidentů proběhlo přímo v dopravních prostředcích. Z veřejných prostor byl připomínán také park, hlavní silnice a náměstí. Dále účastnice výzkumu uvedly, že se mnohé situace udály v okolí hospod, restaurací, barů nebo nočních klubů. Několikrát byly zmiňovány i trafiky, večerky, stánky s rychlým občerstvením či rovnou obchodní centra. Nezanedbatelný počet komentářů zdůrazňoval navíc blízkost stavenišť.

U všech zmíněných míst si lze všimnout některých společných znaků. Jak již bylo poznamenáno výše, hlavní rolí v rozložení catcallingu ve městě hraje především vysoká frekvence veřejných prostranství či oblastí nedaleko nejrůznějších podniků. Nepřehlédnutelným faktem také zůstává, že právě v těchto lokalitách se mnohdy koncentrují osoby pod vlivem alkoholu či jiných omamných látek, sociálně slabší osoby nebo lidé bez domova.

5.3.2 Konkrétní problematické oblasti ve městě Olomouci

Pro názorné zobrazení výsledků šetření byly vytvořeny mapy určující oblasti s největším výskytem projevů catcallingu. Na Obr. 10 je zachycena koncentrace jevu na celém katastrálním území města Olomouce, přičemž čím světlejší je barva hexagonu, tím menší je v dané oblasti výskyt incidentů s catcallingem, a naopak. Z Obr. 10 lze obecně říct, že nejrizikovější územím z daného hlediska je centrum Olomouce, tedy městská část Olomouc, a severozápadní část Hodolan. Až na několik výjimek intenzita výskytu jevu klesá směrem od centra k okrajovým částem města. Zvýšená koncentrace jevu mimo centrum města byla identifikována ve Slavoníně (v okolí autobusové zastávky Slavonín, křižovatka), v Řepčíně (taktéž v okolí autobusových zastávek) a na ulici Šlechtitelů. Další případy projevů pouličního obtěžování byly zaznamenány například ve městské části Hejčín, Neředín, Nová Ulice, Povel a Nové Sady, kde se incidenty často soustřeďovaly kolem hlavních silnic, zastávek MHD či na sídlištích.

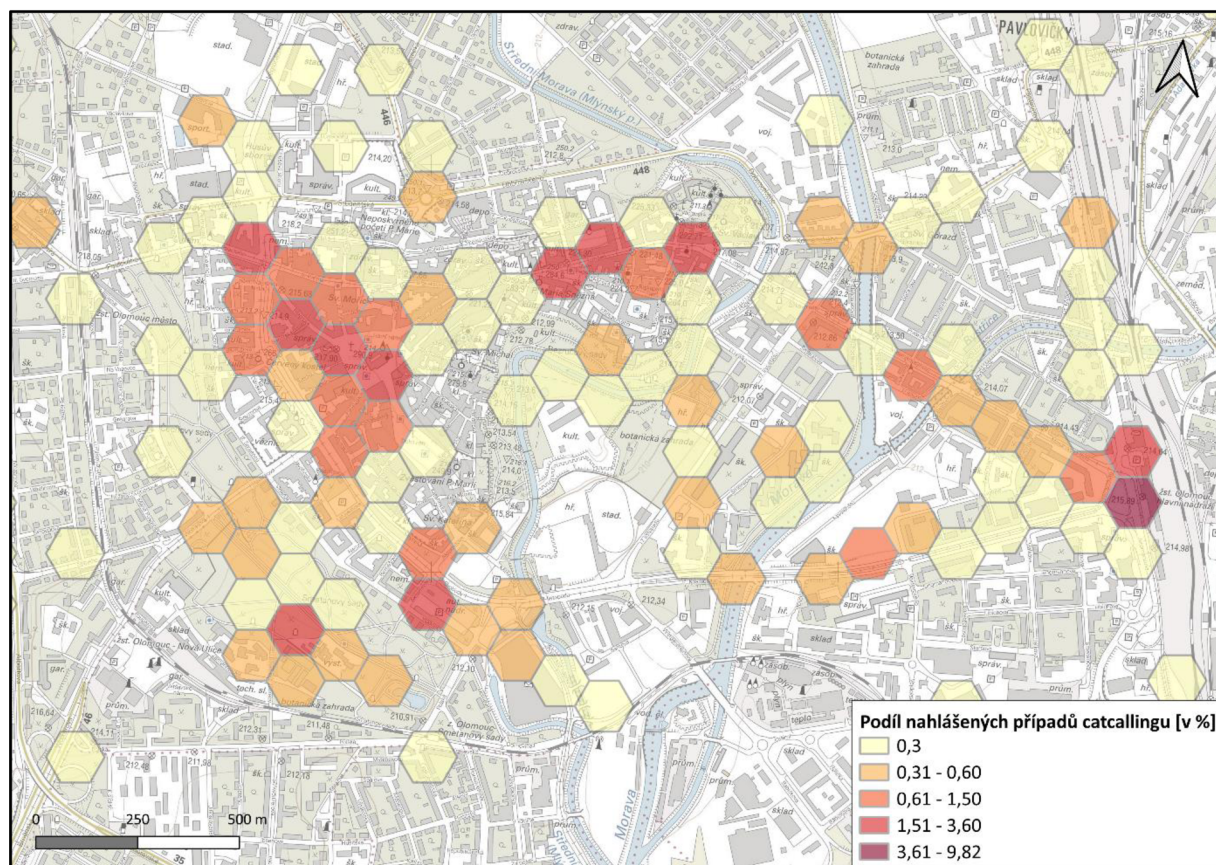

Obr. 10 Výskyt catcallingu na katastrálním území města Olomouce

Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Oblast s nejčastějším výskytem catcallingu ve městě, tedy centrum Olomouce, je detailněji vyobrazena na Obr. 11. Odtud je patrné, že bezesporu nejproblematictějším místem je prostor kolem hlavního vlakového nádraží. Do jeho blízkosti bylo z celkových 337

zaznačených bodů umístěno právě 50 z nich (což dělá téměř 15 % z celkového počtu bodů). Nejrozsáhlejší lokalitou je z hlediska četnosti výskytu catcallingu okolí Horního náměstí, jeho postranní ulice (především ulice Riegrova) a náměstí Národních hrdinů. Značné množství bodů bylo taktéž zaznačeno podél třídy Svobody. Velmi rizikovou oblastí je rovněž třída 1. máje od náměstí Republiky až po tramvajovou zastávku U Dómu. Další neopomenutelné problematické prostranství se nachází poblíž tržnice a na přilehlém autobusovém nádraží. Výjimku netvoří ani olomoucké parky, přičemž nejvíce zkušeností s catcallingem ženy zaznamenaly ve Smetanových sadech. Rozsáhlejšími oblastmi se stále ještě silnou koncentrací jevu jsou navíc Masarykova třída (nejvíce u tramvajové zastávky U Bystřičky) a třída Kosmonautů. Z ostatních míst, na kterých se respondentky setkaly s pouličním obtěžováním uvedme například most na ulici Komenského, okolí plaveckého bazénu, obchodní centrum Šantovka či autobusovou zastávku na ulici Litovelská.

Obr. 11 Výskyt catcallingu v centru města Olomouce
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Ze získaných dat bylo pro přehlednost určeno 5 hlavních oblastí s nejvyšší koncentrací catcallingu v Olomouci:

1. Hlavní vlakové nádraží a jeho blízké okolí
2. Horní náměstí s přilehlými ulicemi (především ulice Riegrova), náměstím Národních hrdinů a třídou Svobody
3. Třída 1. máje s náměstím Republiky
4. Autobusové nádraží Tržnice, plocha a park Smetanovy sady
5. Masarykova třída a třída Kosmonautů

V Tab. 4 jsou uvedeny informace o podílu nahlášených případů catcallingu v daných lokalitách. V těchto oblastech představují případy catcallingu dohromady zhruba 60 % všech nahlášených případů sledovaného jevu.

Tab. 4 Oblasti s nejvyšší koncentrací catcallingu v Olomouci

Číslo oblasti	Popis lokality	Podíl nahlášených případů catcallingu [v %]
1	Hlavní vlakové nádraží a jeho blízké okolí	14,9
2	Horní náměstí s přilehlými ulicemi, náměstím Národních hrdinů a třídou Svobody	19,6
3	Třída 1. máje s náměstím Republiky	7,4
4	Autobusové nádraží Tržnice, plocha a park Smetanovy sady	11,0
5	Masarykova třída a třída Kosmonautů	7,7
		60,7

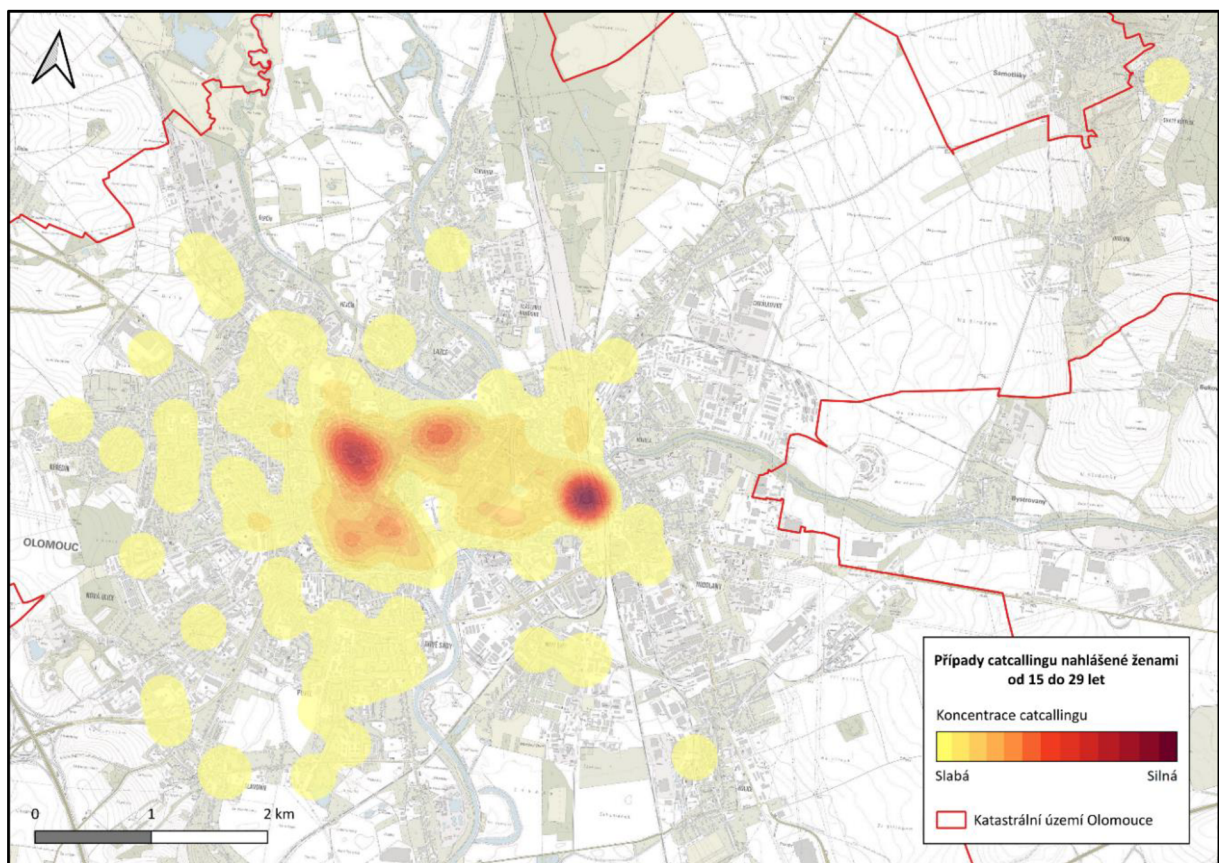
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Přestože identita mužů, kteří catcallingem obtěžují, není předmětem tohoto výzkumu, je důležité poznamenat, že především v oblasti kolem nádraží, tříd Masarykova a Kosmonautů, Bezručových sadů a třídy 1. máje se pravidelně pohybují sociálně slabší osoby a lidé bez domova, což má na množství obtěžování v těchto místech pravděpodobně nezanedbatelný vliv.

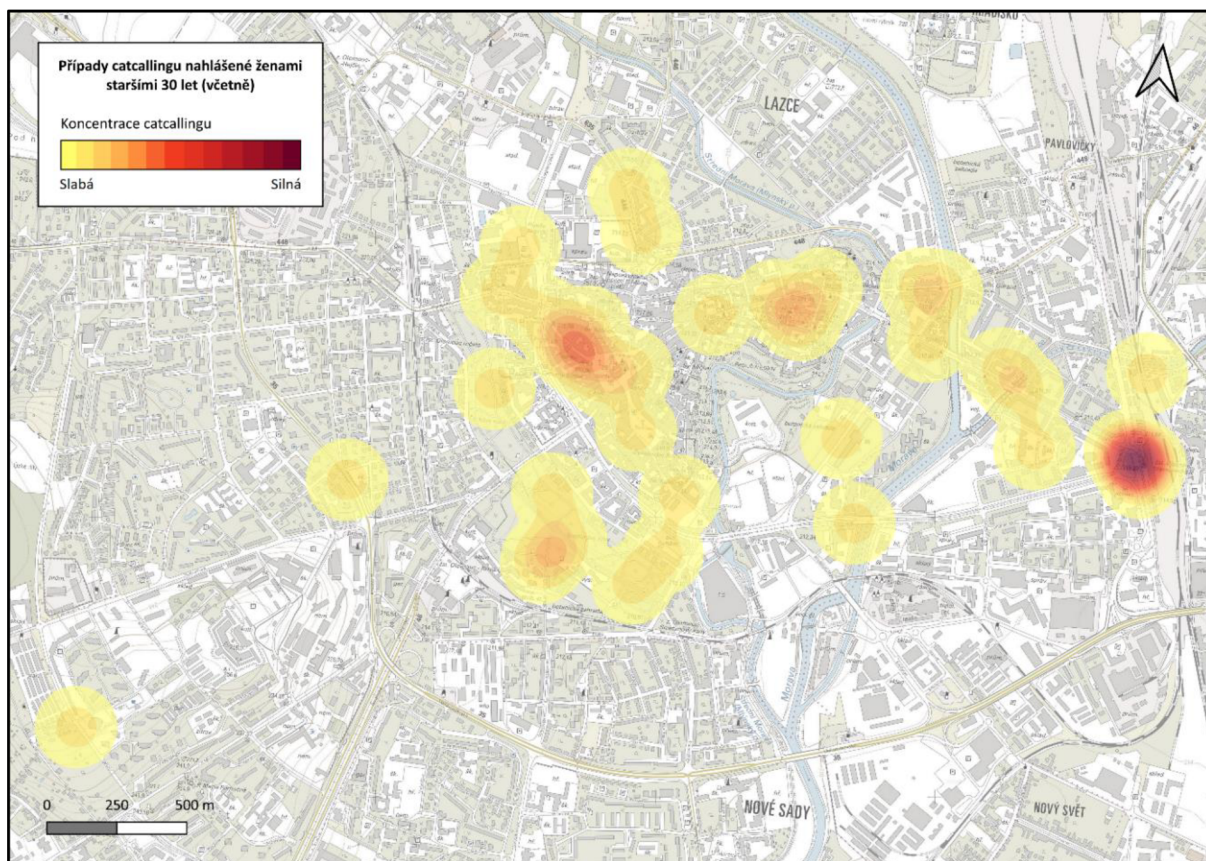
5.3.3 Nahlášené případy catcallingu v Olomouci podle věku respondentek

Na rozložení catcallingu v prostoru jsme se zaměřili také z hlediska věku respondentek. Účastnice výzkumu byly rozděleny do dvou věkových kategorií – ženy od 15 do 29 let a ženy starší 30 let. Při srovnávání těchto dvou skupin však nelze opomenout početní převaha respondentek z mladší věkové kategorie (starších respondentek bylo cca 5,5krát méně). Je proto zcela přirozené, že ženy z věkové kategorie 15 až 29 let nahlásily dohromady téměř 6krát více

případů catcallingu než ženy z kategorie 30 a více let. Právě nerovnoměrný počet respondentek může (ale také nutně nemusí) způsobovat, že případy catcallingu, jež byly nahlášený mladší věkovou skupinou, jsou na území města Olomouce více rozlehlé, zatímco případy oznámené starší věkovou skupinou se prakticky všechny soustřeďují do centra města. Při porovnání Obr. 12 a Obr. 13 si tedy můžeme všimnout, že se hlavní oblasti s nejčastějším výskytem catcallingu podle žen z obou věkových kategorií významně neliší, rozdíl je vidět pouze v rozloze, kterou území s ohlášenými incidenty zaujímá. Výraznější rozdíl v jádrech koncentrace catcallingu najdeme snad jen v oblasti kolem Smetanových sadů a tržnice, kterou označovaly za rizikovou především dotázané mladšího věku, u starší kategorie se jednalo jen o jednotky případů.

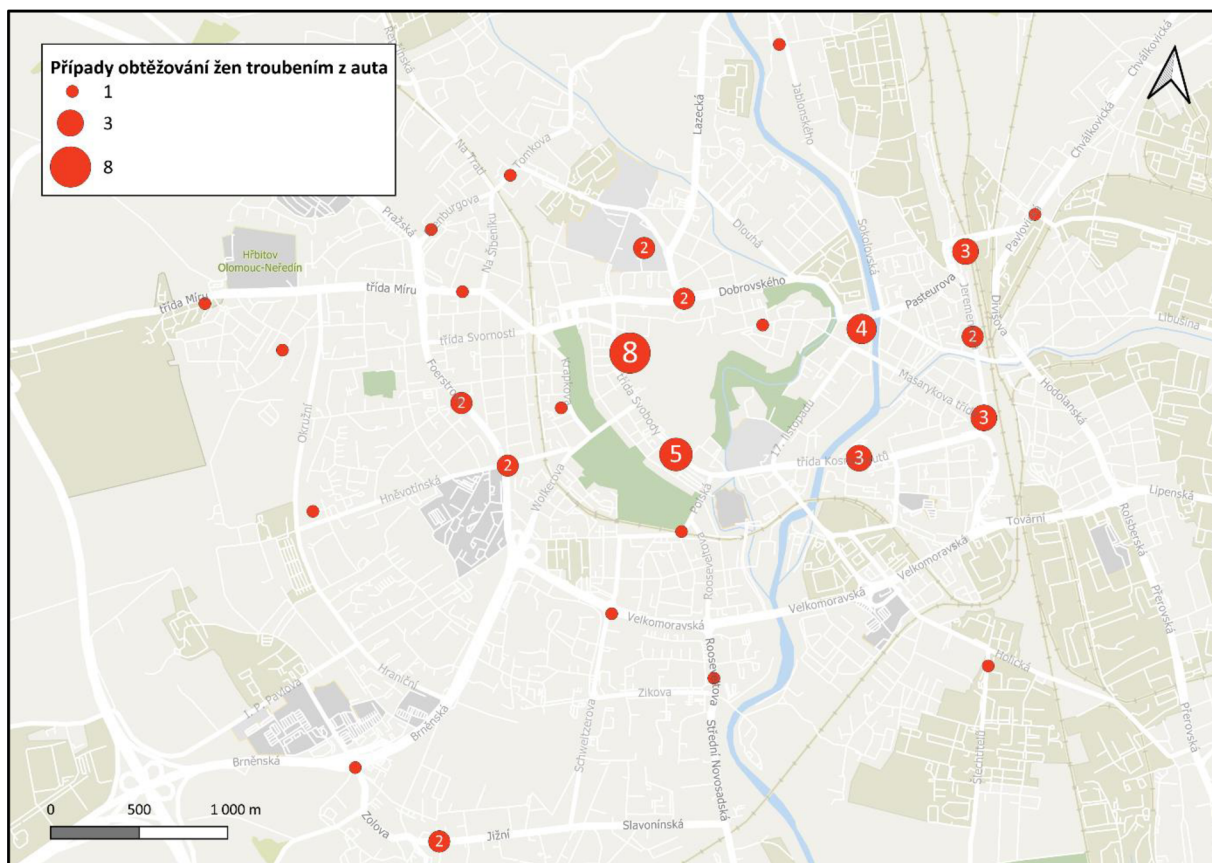
Obr. 12 Případy catcallingu v Olomouci nahlášené ženami ve věku od 15 do 29 let
Zdroj: vlastní šetření a zpracování

Obr. 13 Případy catcallingu v Olomouci nahlášené ženami staršími 30 let (včetně)
 Zdroj: vlastní šetření a zpracování

5.3.4 Typy projevů catcallingu v Olomouci

Analýzou sesbíraných dat jsme zjišťovali, jaké formy obtěžování se na daných problematických lokalitách objevují. V první řadě jsme se zaměřili na případy, kdy došlo k troubení z projíždějících aut. Pro znázornění výskytu tohoto projevu obtěžování byla využita *clusterová analýza*, shlukování bodů bylo provedeno *metodou nejbližšího souseda* (viz Obr. 14). I s tímto projevem se respondentky nejvíce setkaly v centru města, ale také v okrajových částech Olomouce, a to zejména u hlavních silnic. Dle dodatečných poznámek dotázaných žen bylo nemístné troubení běžně doprovázeno pokřikováním z auta a nevhodnými komentáři.

Obr. 14 Případy catcallingu v Olomouci, kdy došlo k obtěžování žen troubením z auta
 Zdroj: vlastní šetření a zpracování

U každého jednotlivého zaznamenaného bodu měly respondentky možnost vlastními slovy popsat s jakými projevy catcallingu se na daném místě setkaly. Zmiňovány byly všechny možné formy catcallingu, některé situace dotázané vylíčily poměrně detailně. Opakovaně byly komentovány především incidenty, při nichž zažily účastnice výzkumu pokřikování vulgárních, posměšných, sexuálně zaměřených či jinak nevhodných poznámek. Mnohokrát ženy specifikovaly, že byly komentáře od cizího člověka mířeny zejména na jejich vzhled. Často uváděným projevem bylo také hvízdání, urážlivá a vulgární gesta nebo dlouhé nepříjemné zírání. Uvedené projevy se vyskytovaly téměř ve všech problematických oblastech, většinou se navíc jednalo o různé kombinace těchto forem. Nelze proto říci, že by na určitých místech docházelo k významně častějšímu výskytu specifických způsobů catcallingu, než na místech jiných. Pro názornost jsou však v příloze č. 2 citovány vybrané výpovědi respondentek reprezentující situace, které se na konkrétních místech v Olomouci odehrály. Několik těchto komentářů obsahuje také zmínky o fyzickém kontaktu a násilí. Tyto projevy nejsou formami catcallingu, jedná se o závažnější pouliční obtěžování, přesto jsme se rozhodli pro zajímavost příběhů těchto účastnic výzkumu uvést.

Některé poznámky catcallerů dokázaly ženy v popisu situace doslovně citovat. Vzhledem k velice vulgárnímu vyjadřování je v této práci předkládat nebudeme, z těchto zkušeností však lze vyvodit, že ženy pouliční incidenty neberou lhostejně a konkrétní verbální projevy mohou zůstat v jejich paměti a vyvolávat v nich negativní pocity po velmi dlouhou dobu.

6 Diskuze

První část dotazníkového šetření byla zaměřena na obecné zkušenosti žen s catcallingem. Výsledky provedeného výzkumu ukázaly, že ze 302 respondentek se s projevy catcallingu osobně setkalo 72 % z nich. V porovnání se zahraničními studii uvedenými v publikaci Holly Kearn (2010), kde se procento žen se zkušenostmi s pouličním obtěžováním pohybovalo většinou přes 80 %, je tento výsledek mírně podprůměrný. O něco aktuálnější je porovnání výsledku výzkumu s online průzkumem, jež provedlo v roce 2020 hnutí Beat Sexism v celé České republice. Oproti studii této organizace je podíl účastnic našeho výzkumu, jež se s catcallingem osobně setkaly, téměř o 25 procentních bodů nižší, což se může jevit jako relativně pozitivní výsledek. Na druhou stranu výzkum také potvrdil, že přes 86 % z tohoto počtu respondentek zažilo pouliční obtěžování ve svém životě více než dvakrát.

Nejčastějšími projevy, se kterými se účastnice výzkumu setkaly, byly nežádoucí poznámky se sexuálním podtextem. Také ostatní uvedené projevy catcallingu byly označeny za velmi obvyklé (viz Obr. 5). Emoce, které ženy během nežádoucích incidentů pociťují, byly v drtivé většině negativní. Proběhlá situace respondentkám zalichotila pouze v 8 % případů (viz Obr. 6). Toto zjištění tedy vyvrací domněnky některých mužů ze studie Cynthie Bowman (1993) kteří tvrdí, že je catcalling neškodný a měl by být brán jako kompliment a tím pádem ženám lichotit.

Olomoucké účastnice výzkumu v první řadě uvedly, že catcallera zcela ignorovaly, zatímco v dotazníku hnutí Beat Sexism (2020) zvolil tuto možnost výrazně nižší podíl dotázaných. Na druhou stranu, velký počet respondentek obou výzkumů se svěřil, že na obtěžování reagovaly odchodem z daného místa. Možnost slovní obrany proti obtěžování zaznačilo v obou šetřeních téměř shodně nízké procento žen.

Analýzou dat z dotazníkového šetření bylo určeno 5 oblastí s nejsilnější koncentrací catcallingu v Olomouci, přičemž nesporně nejrizikovější je lokalita u hlavního vlakového nádraží. Také ostatní problémové oblasti se nachází na veřejných prostranstvích především v centru města. Společným znakem těchto míst je zejména vysoká frekventovanost pohybu osob. Toto zjištění souhlasí s tvrzením Bowman (1993). Ta ve své studii upozorňuje, že četnost případů pouličního obtěžování závisí mimo jiné na anonymitě, kterou v daném prostředí pachatel nabývá. Jak Bowman (1993) uvádí, je pravděpodobnější, že bude jednotlivce obtěžovat druhé, je-li v prostředí, kde je pro ostatní neznámým. Možnost anonymity přitom narůstá v tzv. „skutečně veřejném světě“, tedy například ve městech s vyšším počtem obyvatel.

O pravdivosti této teorie svědčí také fakt, že počty nahlášených případů catcallingu klesaly směrem od centra k okrajovým částem města, kde se snižuje koncentrace osob.

Obecně se zaznamenané případy catcallingu soustřeďují kolem nádraží a zastávek MHD, případně do blízkosti hospod, nočních klubů či jiných podniků, u kterých je velká pravděpodobnost výskytu sociálně slabších osob nebo lidí pod vlivem omamných látek. Běžně se v okolí incidentů nachází také večerky, stánky s rychlým občerstvením, obchodní centra nebo staveniště. Z veřejných prostor pak nelze opomenout parky a okolí hlavních silnic. Právě označení zastávek, parků a obchodních center za riziková místa je ve shodě s výsledky průzkumu provedeného organizací Beat Sexism (2020).

7 Závěr

Problematika catcallingu je především z prostorového hlediska prozatím nedostatečně prozkoumanou záležitostí. Práce se proto snaží rozšířit znalosti o tomto tématu z pohledu geografie. Hlavním cílem této práce bylo identifikovat konkrétní místa, kde k setkání s catcallingem nejčastěji dochází, a určit společné znaky těchto problematických oblastí. Výzkum byl přitom prováděn na příkladu města Olomouce.

Zjištěné výsledky ukazují, že ve srovnání s ostatními studii byl podíl žen, které mají s catcallingem osobní zkušenost, o něco nižší. Přesto se ale přes 70 % dotázaných s jeho projevy alespoň jednou (většinou však více než dvakrát) v životě setkala. Vzhledem k nerovnoměrnému rozložení účastnic výzkumu podle věku nelze jednoznačně říct, že by množství případů, se kterými se dotázané setkaly, záviselo na věku žen. Z celkového počtu respondentek znala výraz *catcalling* více jak polovina, na druhou stranu 40 % dotázaných bylo s tímto pojmem obeznámeno až během vyplňování dotazníku. Za nejčastější projev catcallingu byly označeny nežádoucí poznámky se sexuálním podtextem, ostatní uvedené projevy však v míře výskytu nijak zvláště nezaostávaly. Zajímavým poznatkem byly pocity, které catcalling u žen vyvolal. Pouze 8 % dotázaných se svěřilo, že bylo incidentem polichoceno, u majoritní části žen v danou chvíli převládají negativní emoce (nejvíce vztek a strach).

Výsledky části práce zabývající se rozložením nahlášených případů catcallingu v prostoru města Olomouce potvrzují, že se riziková místa soustřeďují především do frekventovaných lidnatých oblastí, kde obtěžovatelé získávají mezi velkým množstvím neznámých kolemjdoucích na veřejnosti anonymitu. Tyto znaky vykazují zejména veřejné prostory jako jsou nádraží, zastávky, hlavní cesty, náměstí nebo parky. Na míru koncentrace pouličního obtěžování má vliv také blízkost restauračních zařízení, klubů, obchodních center, večerek či stavenišť. Za nejproblematictější lokalitu v Olomouci bylo označeno centrum, popřípadě jeho blízké okolí. Konkrétně se jedná o oblasti kolem hlavního vlakového nádraží, Horní náměstí (zejména s přilehlou ulicí Riegrova a náměstím Národních hrdinů), třídu 1. máje, autobusové nádraží u tržnice a nedaleký park Smetanovy sady a třídy Masarykova a Kosmonautů.

Výsledky výzkumu dokládají, že pouliční obtěžování není záležitostí jen světových metropolí, i v českém krajském městě jsou případy catcallingu na denním pořádku a ženy jsou tak při pohybu ve veřejném prostoru běžně vystavovány situacím, které jim nejsou příjemné a při nichž se necítí bezpečně. Šíření povědomí o problematice catcallingu ve společnosti,

zkoumání zákonitostí výskytu obtěžujících incidentů a identifikace konkrétních problematických oblastí by mohla být prvním krokem pro vymýcení tohoto problému (nejen) ve městě Olomouci.

8 Summary

The main aim of the bachelor thesis was to identify the places with the highest concentration of catcalling cases in the area of Olomouc city, Czech Republic. The investigation was carried out using a questionnaire survey method involving 302 female respondents, with the prevalence of student respondents (aged 15-29).

The results of the investigation confirm the assertion that the problematic places are concentrated mainly in busy populated areas. Therefore, catcalling was mainly observed in public spaces such as railway stations, bus stops, main roads, squares or city parks. The proximity of restaurants, clubs, shopping centres or construction sites also influences the concentration of street harassment. The city centre or its vicinity were identified as the most problematic location in Olomouc. The thesis also focused on women's personal experiences with street harassment. The research showed that the percentage of women who had personal experience with catcalling was slightly lower compared to other studies. However, more than 70 % of the respondents had experienced catcalling at least once in their lives. Only 8 % of the respondents confided that they were flattered by the incident, while the rest of the women felt negative emotions (mostly anger and fear) at the moment of the incident. The theoretical part of the bachelor thesis explained the concept of catcalling, defined the manifestations of catcalling, and tried to explain what consequences this seemingly harmless type of street harassment can have on women.

To summarize, the results of the research prove that street harassment is not only a phenomenon of the world's metropolises. Cases of catcalling are commonplace even in the Czech regional city and women are thus routinely exposed to situations they are uncomfortable with. This can result in feelings of unsafety during daily movement in public space. Spreading awareness about the issue of catcalling in society and identifying specific areas of its occurrence could be the first step to eradicate this problem (not only) in the city of Olomouc.

9 Seznam literatury

BAJUS, Peter. *Fenomén pouliční obtěžování a jeho reflexe v českých masmédiích*. Praha, 2022. Diplomová práce. Univerzita Karlova.

BEAT SEXISM. *Obtěžování na ulici a fenomén "cat calling"*. Tisková zpráva Beat Sexism [online]. 2020 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://beatsexism.com/2020/11/14/obtezovaninaulicia_fenomencatcalling/

BOWMAN, Cynthia. Street Harassment and the Informal Ghettoization of Women. *Cornell Law Faculty Publications*. 1993, **106**(3), DOI: 10.2307/1341656.

CHHUN, Bunkosal. Catcalls: Protected Speech or Fighting Words? *Thomas Jefferson Law Review*. 2011, **33**(2), 273-295. ISSN 10905278.

CURRIE, Shannon. The History (And Future) Of The Catcall. *Shedoessthecity* [online]. 2015 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.shedoessthecity.com/the-history-and-future-of-the-catcall/>

DI GENNARO, Kristen a Chelsea RITSCHER. Blurred lines: The relationship between catcalls and compliments. *Women's Studies International Forum*. 2019, **75**. ISSN 0277-5395.

FAIRCHILD, Kimberly. Context Effects on Women's Perceptions of Stranger Harassment. *Sexuality & culture*. 2010, **14**(3), 191-216.

FARMER, Olivia a Sara SMOCK JORDAN. Experiences of Women Coping With Catcalling Experiences in New York City: A Pilot Study. *Journal of Feminist Family Therapy*. 2017, **29**(4), 205-225. ISSN 08952833.

FIELDING, Lorna, Calli TZANI-PEPELASI, Maria IOANNOU a Vasiliki ARTINOPOULOU. Sexual harassment on public transport in England: Prevalence, experiences and barriers to reporting. *Assessment & Development Matters* [online]. 2021, **13**(3). Dostupné online: <https://pure.hud.ac.uk/en/publications/sexual-harassment-on-public-transport-in-england-prevalence-exper>

FISHER, Sophie, Danielle LINDNER a Christopher J. FERGUSON. The Effects of Exposure to Catcalling on Women's State Self-Objectification and Body Image: Research and Reviews. *Current Psychology*. 2019, **38**(6), 1495-1502. ISSN 10461310.

FREDRICKSON, Barbara a Tomi-Ann ROBERTS. Objectification theory: Toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly*. 1997, **21**(2), 173–206.

GARDNER, Carol Brooks. *Passing By: Gender and Public Harassment*. University of California Press, 1995. ISBN 9780585286013.

JOHNSON, Molly a Ebony BENNETT. *Everyday sexism: Australian women's experiences of street*. The Australia Institute, 2015. ISSN 1836-9014.

KEARL, Holly. *Stop Street Harassment: Making Public Places Safe and Welcoming for Women*. ABC-CLIO, 2010. ISBN 9780313384967.

NIELSEN, Laura Beth a Gabe ROTTMAN. Do We Need Laws Against Catcalling? *New York Times Upfront*. 2015, **147**(9), s. 22.

O'LEARY, Colleen. *Catcalling as a "double edged sword": Midwestern women, their experiences, and the implications of men's catcalling behaviors*. Illinois: Illinois State University, 2016. ISBN 978-1-339-91634-7.

SURVIO.COM. *Slovník pojmů* [online]. 2023 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/slovník-pojmu>

ŠMÍDOVÁ, Iva. #MeToo v Česku? Sexuální násilí zlehčujeme, děláme, že se nás netýká, říká socioložka. *Aktuálně.cz* [online]. 2018 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/lide-kteri-se-prihlasi-k-metoo-jsou-hrdinove-rika-sociolozka/r~f521ece6cfbf11e8b295ac1f6b220ee8/>

TRAN, Mark. Combatting Gender Privilege and Recognizing a Woman's Right to Privacy in Public Spaces: Arguments to Criminalize Catcalling and Creepshots. *Hastings Women's Law Journal*. 2015, **26**(2), 185-206.

TUERKHEIMER, Deborah. Street Harassment as Sexual Subordination: The Phenomenology of Gender-Specific Harm. *Wisconsin Women's Law Journal*. 1997, **12**(2), 167-206.

Zdroje dat

ArcČR®. *Digitální vektorová geografická databáze České republiky ArcČR® 500 1 : 500 000 v. 3.3* [online]. 2016 [cit 2023-05-01]. Dostupné z: <https://download.arcdata.cz/data/ArcCR500-3.3-windows-installer.zip>

ČÚZK. *Prohlížečí služba WMS – ZM 10* [online]. 2023 [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: https://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM10_PUB/WMSservice.aspx

ESRI. *Gray Light basemap* [online]. 2023 [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: https://basemaps.arcgis.com/arcgis/rest/services/World_Basemap_v2/VectorTileServer

ESRI. *Light Gray Canvas Base* [online]. 2023 [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: https://services.arcgisonline.com/ArcGIS/rest/services/Canvas/World_Light_Gray_Base/MapServer

10 Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník k problematice catcallingu

Catcalling a jeho projevy v prostoru města Olomouce

Vážené respondentky,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma "Catcalling a jeho projevy v prostoru města Olomouce" zpracovávanou na Katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Výzkum je zaměřen na geografické znázornění míst, kde k nežádoucímu chování dochází. Vyplnění dotazníku by Vám nemělo zabrat více než 10 minut.

Podmínkou pro vyplnění je dosažení alespoň 15 let. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Téma výzkumu včetně přiložených otázek bylo schváleno etickou komisí Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Děkuji za Vaši spolupráci.

Lucie Kalivodová

1. Znála jste již dříve pojem "catcalling"?*

Ano

Ne

2. Máte osobní zkušenost s catcallingem?*

Catcalling je obtěžování na ulici od cizí osoby projevující se například hvízdáním, nežádoucími komentáři, pokřikováním či vulgárními gesty. Komentáře jsou vůči oběti většinou vulgární, sexuální či posměšné.

Ano

Ne

3. Kolikrát jste se s catcallingem setkala?*

Jednou

Vícekrát

3.1 Pokud vícekrát, kolikrát?

1-2krát

3-5krát

Více než 5krát

4. S jakými projevy catcallingu jste se setkala?*

Lze vybrat více odpovědí.

Pohvizdování

Pokřikování se sexuálním podtextem

Troubení z auta

Posměšné nebo urážející poznámky

Nežádoucí poznámky se sexuálním podtextem

S jinými

4.1 Pokud jste na předchozí otázku odpověděla "s jinými", tak s jakými?

5. Jaké byly Vaše pocity v daný okamžik?*

Pokud jste se s catcallingem setkala opakovaně, uveďte, jaké byly většinou Vaše pocity v danou chvíli. Lze vybrat více odpovědí.

Nevěnovala jsem tomu pozornost

Cítila jsem strach

Cítila jsem se bezmocná

Cítila jsem se ponížená

Cítila jsem se naštvaná

Cítila jsem se polichocena

Jiné

5.1 Pokud jste na předchozí otázku odpověděla "jiné", tak jaké?

6. Jak jste se v danou chvíli zachovala?*

Pokud jste se s catcallingem setkala opakovaně, uveďte, jak jste se zachovala ve většině případů. Lze vybrat více odpovědí.

Osobu, která mě catcallingem obtěžovala, jsem ignorovala

Bránila jsem se slovně

Bránila jsem se fyzicky

Gestikulovala jsem

Opustila jsem dané místo

Jinak

6.1 Pokud jste na předchozí otázku odpověděla "jinak", tak jak?

7. V jakou denní dobu jste se s catcallingem setkala?*

Lze vybrat více odpovědí.

Brzy ráno (od 5:00 do 9:00)

Dopolodne (od 9:00 do 12:00)

Odpoledne (od 12:00 do 17:00)

Večer (od 17:00 do 22:00)

V noci (od 22:00 do 5:00)

8. Byli v okolí přítomni jiní lidé?*

Ano

Většinou ano

Většinou ne

Ne

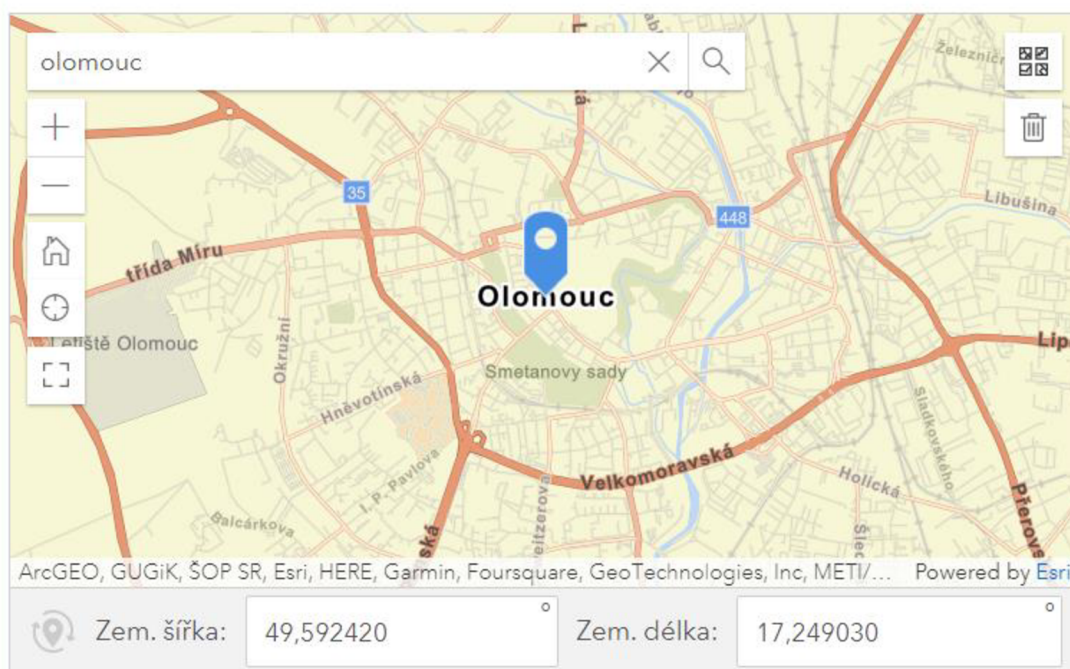
Nevím

9. Kde v Olomouci jste se s catcallingem setkala? (1) ▼

Vyznačte do přiložené mapy.*

Vyznačte prosím do mapy co nejkonkrétnější místa (např. umístěte bod do konkrétní ulice). Pokud jste se s catcallingem setkala na různých místech v Olomouci, vyznačte je všechna. Další body do mapy přidáte kliknutím na + nad tímto popisem.

Následující doplňující poznámky prosím vyplňte pro každý bod zvlášť.

Zde můžete dané místo blíže specifikovat.

Např. v blízkosti tohoto místa se nacházela hospoda/bar/zastávka/staveniště/...

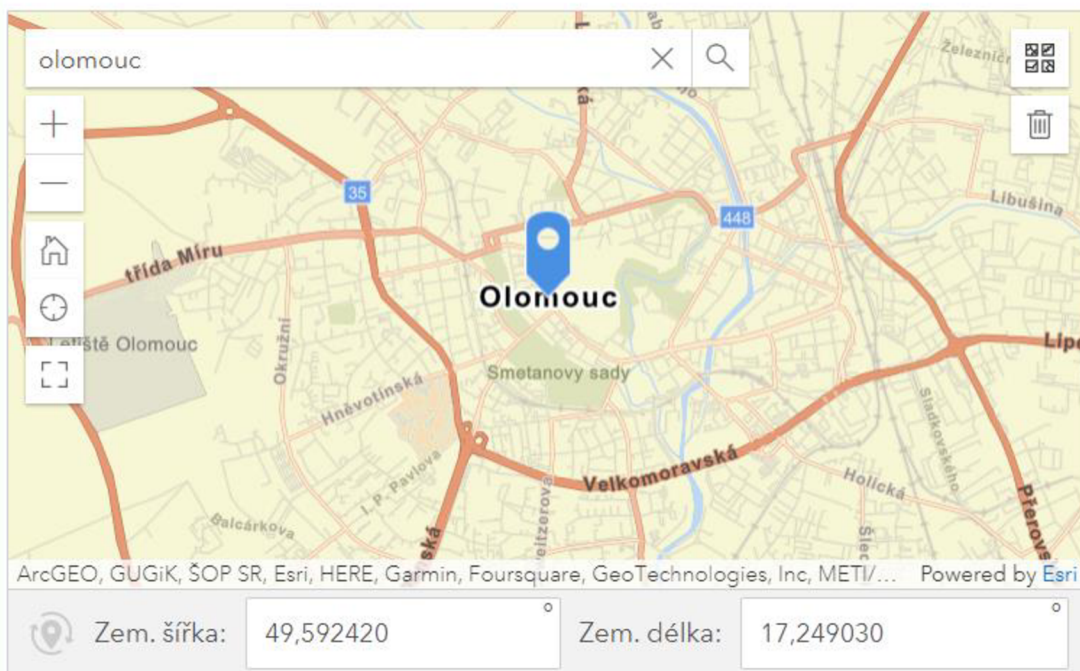
S jakými projevy catcallingu jste se na tomto místě setkala?*

Např. hvízdání, pokřikování, troubení, vulgární či posměšné komentáře,...

10. Jsou místa, kde jste se s catcallingem setkala opakovaně? (1) ▼

Vyznačte do přiložené mapy.

Zde můžete dané místo blíže specifikovat

Např. v blízkosti tohoto místa se nacházela hospoda/bar/zastávka/staveniště/...

S jakými projevy catcallingu jste se na tomto místě setkala?

Např. hvízdání, pokřikování, troubení, vulgární či posměšné komentáře,...

11. Kolik je Vám let?*

12. V současnosti jste*

Vyberte jednu možnost, se kterou se nejvíce ztotožňujete.

Studentka

Pracující

Nezaměstnaná

Na rodičovské dovolené

13. Jaký je Váš vztah k městu Olomouci?*

Osoba s trvalým bydlištěm v Olomouci

Osoba žijící v Olomouci, ovšem bez trvalého bydliště v Olomouci

Pravidelná návštěvnice (např. dojíždějící studentka, pracující,...)

Občasná návštěvnice

14. Po městě se většinou pohybujete*

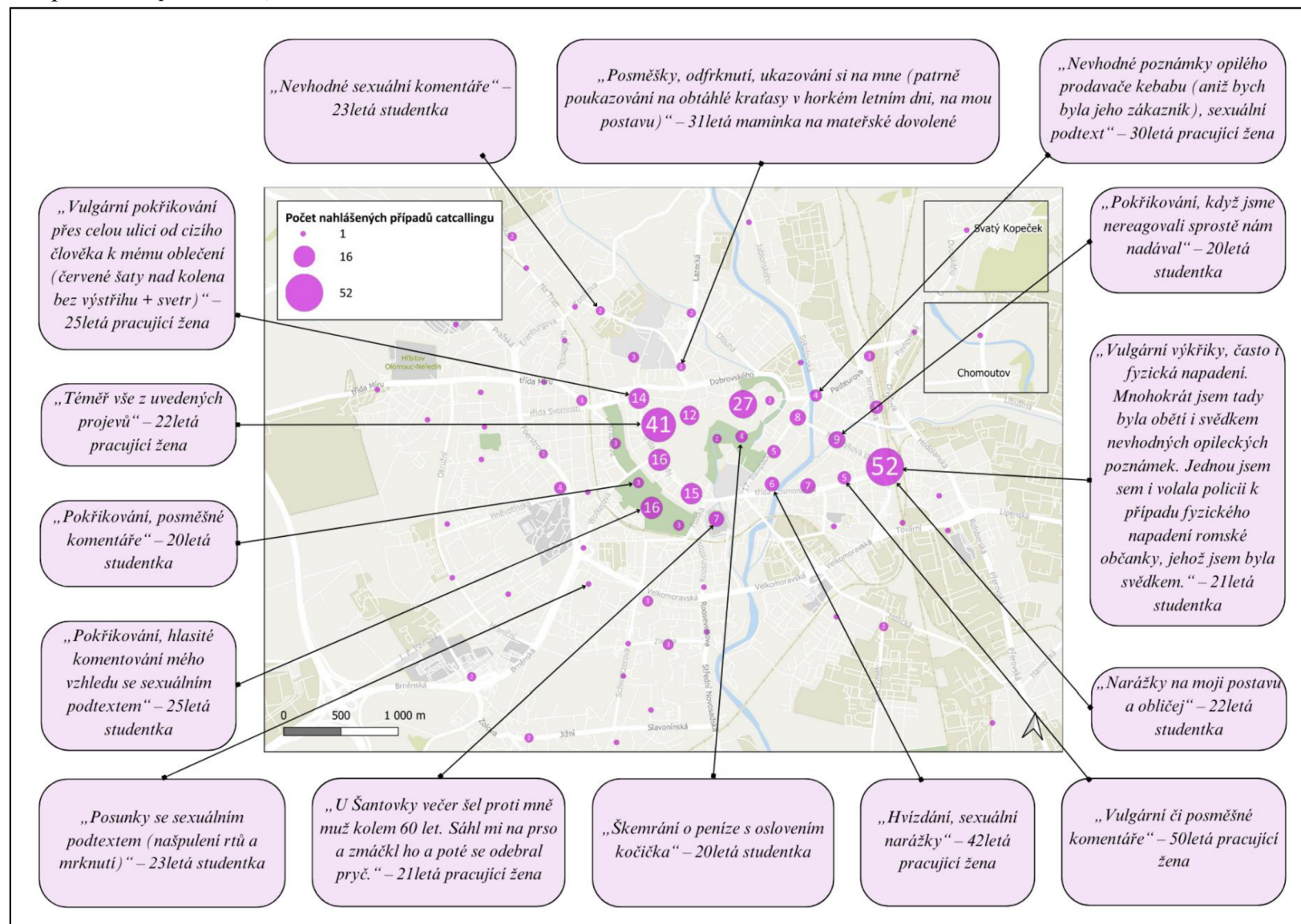
Sama

Ve společnosti jiné osoby

15. Pokud si přejete zaslat výsledky výzkumu, vyplňte prosím svou e-mailovou adresu. E-mailové adresy budou použity pouze pro zaslání výsledků výzkumu a budou uloženy v soukromém PC.

Odeslat

Příloha č. 2: Počet nahlášených případů catcallingu v Olomouci a vybrané příklady projevů na konkrétních místech (citováno z odpovědi respondentek)

Obr. 15 Prostorové rozložení zaznamenaných případů pouličního obtěžování v Olomouci s vybranými komentáři respondentek
Zdroj: vlastní šetření a zpracování